

לקוטי תורה • שיר השירים • מאמר 12

הנך יפה רעיתי יפה עיניך יונים כו'

"הנך יפה רעיתי, עיניך יונים"

אהבתם של ישראל לה' היא גם האופן שבו הם "מכלכלים" אותו: רצון המתעורר במוח ובלב מושך את אור אין סוף אל המחשבה האחת של הבריאה ומשם אל כל נשמה, כשם שהמזון מאפשר לנשמה לחיות בגוף. בפסוק נאמר "יפה" פעמיים, מפני שיש יופי שישראל יוצרים בעבודתם שלהם, "נעשה", ויופי גדול יותר שה' ממשיך מלמעלה, "נשמע".

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/12

הנקודה

אהבתם של ישראל לה' היא גם האופן שבו הם "מכלכלים" אותו: רצון המתעורר במוח ובלב מושך את אור אין סוף אל המחשבה האחת של הבריאה ומשם אל כל נשמה, כשם שהמזון מאפשר לנשמה לחיות בגוף. בפסוק נאמר "יפה" פעמיים, מפני שיש יופי שישראל יוצרים בעבודתם שלהם, "נעשה", ויופי גדול יותר שה' ממשיך מלמעלה, "נשמע".

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר שואל מדוע נאמר "הנך יפה" פעמיים, ומה פירוש המילה "רעייתי". הוא מביא לה שני פירושים: "המפרנסת אותי" ו"חברתי", ומראה שהם עולים בקנה אחד. כל העולמות נובעים ממחשבה אלוקית אחת, "אנא אמלוך", שהתהוותה כרוכה בצמצום עצום מבחינת ה'; מאז הבריאה היא מתחדשת רק כאשר ישראל מעוררים בו את הרצון להתלבש בה, באמצעות אהבתם ורצונם שלהם. לאדם יש שני רצונות: רצון החבוי במוח, "כמו תרטצה", ורעותא דליבא, רצון הלב, שהוא ה"תרגום" שלו, רעייתי. כשהם מתחברים, הם מושכים את האור אל החכמה, אבא עילאה, ומשם אל הנשמות, המכונות "רגל", כך שה' הוא "אבינו" ו"רוענו". סעיף ג משווה את יופי הנשמה לתמונה משלושה צבעים: לבן, אהבת אברהם; אדום, יראת יצחק; וירוק, רחמי יעקב — שכולם נמצאים בתפילה. זהו ה"יפה" הראשון, "נעשה"; השני, "נשמע", הוא יופי הנמשך מלמעלה. "עיניך יונים" פירושו שישראל מביטים באחדות ה' שבכל דבר, ועינו של ה' נותנת להם חיים, גם "ברעב".

מבנה

1	שני פירושים ל"רעייתי"	11
שתי הפעמים שבהן נאמר "הנך יפה" מכוונות ל"נעשה" ול"נשמע". "רעייתי" פירושו "המפרנסת אותי", על פי המדרש ודימוי הרועה, וגם "חברתי", על פי ידידות ואהבה; שני הפירושים עולים בקנה אחד.		
2	לפרנס את ה' כמו שמזון מחיה	4-21
המזון מחבר את הנשמה לגוף באמצעות המוח. כל העולמות מתקיימים מכוח מחשבה אחת, "אנא אמלוך", שהתהוותה כרוכה בצמצום גדול מבחינת ה'; מאז הבריאה ישראל מושכים לתוכה את אור אין סוף, כשהם מעוררים באמצעות אהבתם את רצונו של ה' להתלבש בה.		
3	רצון המוח ורצון הלב	6-51
הרצון, החבוי במוח ("כמו תרטצה"), ורעותא דליבא, רצון הלב המגלה אותו כמו תרגום (רעייתי), מתחברים כפי שנאמר ב"ואהבת", "פעמיים אור", ומושכים את הרצון העליון אל המחשבה האחת, ואת האור אל חכמה ובינה.		
4	אבינו, רוענו	71
האור שבחכמה עילאה, אבא, נמשך אל הנשמות, "הרגל", כשם שהחיות נמשכת מן המוח אל הרגליים; ה' הוא "אבינו" ו"רוענו", ורצונו ורצון הצדיקים נעשים לאחד. פירוש נוסף: החכמה המתלבשת במדות נקראת "שמים".		
5	שלושת צבעי הנשמה	9-81
יופי זקוק לשלושה צבעים: לבן, אהבתו הטבעית של אברהם; אדום, יראתו של יצחק; וירוק, רחמיו של יעקב, ה"גואל" את אברהם. כשהם נוכחים יחד בתפילות האבות, הם מאפשרים לנשמה לעלות בלי גבול.		

ה"יפה" הראשון הוא עבודתם של ישראל עצמם, "נעשה"; השני, "נשמע", הוא היופי הנמשך מן המדות העליונות, ישראל שלמעלה. כמו יונים המביטות זו בזו, ישראל רואים בכל דבר שאין עוד מלבדו.

מבטם של ישראל כלפי מעלה ומבטו של ה' כלפי מטה מונעים מן החיות לרדת אל הקליפות. החיים באים מן התורה, שהיא "לחם", ומן היוצא מפי ה'; יותר מכול הם באים מן הרעב והצמא לה', כמו ביום הכיפורים, שמדרגתו למעלה מאכילה.

המפרנסת אותי וחברתי (רעייתי) רעייתי

המאמר מפרש את המילה "רעייתי" הן כ"המפרנסת אותי" — שכן ישראל "מפרנסים את אביהם שבשמים" — והן כ"חברתי", מלשון אהבה; אהבתם של ישראל היא שמפרנסת.

המחשבה האחת מחשבה אחת

כל העולמות נובעים ממחשבה אלוקית אחת, "אנא אמלוך", שהיא מדרגת מלכות; התלבשותו של ה' בה כרוכה בצמצום עצום, שרצונם של ישראל מעורר.

רצון ורעותא דליבא רצון ורעותא דליבא

הרצון חבוי במוח; רעותא דליבא, ה"תרגום" הארמי שלו, הוא אותו רצון כשהוא מתגלה בלב. המאמר מדגיש ששניהם צריכים לפעול יחד.

אבא, חכמה עילאה אבא – חכמה עילאה

כאשר אור אין סוף מתלבש בחכמה עילאה, הנקראת אבא, ה' הוא "אבינו" והנשמות, ש"בן הוא רגל לאביו", מקבלות ממנו כפי שהרגליים מקבלות מן המוח.

שלושה צבעים ג' גוונים

לבן, אדום וירוק: אהבה (אברהם), יראה (יצחק) ורחמים (יעקב). היופי נוצר משילובם, ולא מאחת מהן לבדה.

"נעשה" ו"נשמע" נעשה ונשמע

ה"יפה" הראשון הוא יופי הנובע מעבודתם של ישראל עצמם; השני, הגדול יותר, הוא יופי הנמשך ממדותיו של ה' עצמו.

חיים ברעב ולהחיותם ברעב

החיים העמוקים ביותר של הנשמה נובעים מעצם רעבונה וצימאונה לה', כמו ביום הכיפורים, שמדרגתו למעלה מבחינת האכילה.

קטע 1 • 11

שני פירושים ל"רעייתי"

1 הנך יפה רעיתי^{1,2,3} יפה עיניך יונים כו'. הנה ענין הכפל ב"פ הנך יפה וגו'. הוא שהא' כנגד נעשה והב' כנגד נשמע.

"הנה את יפה, רעייתי, [את] יפה; עיניך כיונים וכו'". כעת, משמעות החזרה הכפולה על "הנה את יפה וכו'" היא שהפעם הראשונה מכוונת כנגד "נעשה", והשנייה כנגד "נשמע".

המאמר פותח בפסוק משיר השירים א, טו, שבו נאמר לרעה פעמיים: "הנה את יפה". מיד מוצגת התזה: שתי המחמאות מקבילות לשתי המילים שאמרו ישראל בקבלת התורה — "נעשה" ו"נשמע".

והנה רעיתי יש בו שני פירושים⁴ ושניהם עולים בקנה אחד. האחד הוא כמארז"ל במדרש שה"ש ע"פ⁵ לסוכתי כו' רעיתי מפרנסתי הן שירעו אותי בשני תמידין בכל יום וארז"ל ישראל מפרנסין⁶ לאביהם שבשמים.

למילה "רעייתי" יש שתי משמעויות, ושתיהן משתלבות זו בזו. הראשונה היא כדברי חז"ל במדרש שיר השירים, על הפסוק "לסוסתי וכו'": "רעייתי — מפרנסתי; שהם רועים אותי בשני תמידים בכל יום". וחז"ל אמרו: "ישראל מפרנסים את אביהם שבשמים".

"רעייתי", שמשמעותה הרגילה היא "אהובתי", נקראת כאן בשתי דרכים, שמתברר שהן עולות בקנה אחד. המדרש על "לסוסתי" קושר את המילה לשורש רעה, במובן של לרעות או להאכיל: ישראל הם "מפרנסתי" של ה', והם "רועים" אותו באמצעות שני קרבנות התמיד בכל יום. חז"ל אומרים שישראל מפרנסים את אביהם שבשמים.

וכתיב רועה ישראל האזינו⁷ דהפי' שהוא ית' רועה ומפרנס נש"י (וכמ"ש ביחזקאל) (ל"ד י"ד) במרעה טוב ארעה אותם וכתיב ותשב באיתן קשתו⁸ כו'

וכתוב: "רועה ישראל, האזינה" — כלומר, הוא יתברך רועה ומפרנס את נשמות ישראל, כפי שנאמר ביחזקאל לד, יד: "במרעה טוב ארעה אותם". וכתוב: "ותשב באיתן קשתו וכו'",

מאותו שורש באה גם המילה "רועה": ה' הוא רועה ישראל, הון ומפרנס את נשמותיהם, כפי שנאמר בתהילים פ וביחזקאל לד. הפסוק "ותשב באיתן קשתו" מובא בגלל המילים הבאות אחריו: "משם רועה".

משם רועה אבן ישראל וכתוב ביחזקאל (לי"ד י"ב) כבקרת רועה עדרו כו' כן אבקר⁹ את צאני ואומרים זה כפיית בר"ה והיינו לפי שאז הוא בחינת הרועה בשושנים וכמ"ש בבהמ"ז רוענו זוננו פרנסנו.

"משם רועה אבן ישראל". וכתוב ביחזקאל לד, יב: "כבקרת רועה עדרו וכו', כן אבקר את צאני"; דברים אלה נאמרים גם כפיית כראש השנה. זאת משום שאז ה' הוא בבחינת "הרועה בשושנים", וכפי שאומרים בברכת המזון: "רוענו, זוננו, פרנסנו".

ברכת יעקב ליוסף מסתיימת במילים "משם רועה אבן ישראל", וביחזקאל ה' מדמה את עצמו לרועה הבודק את צאנו. מילים אלה מובאות גם בתפילת "ונתנה תוקף" של ראש השנה. בראש השנה ה' הוא "הרועה בשושנים", ובברכת המזון אנו מבקשים ממנו לרעות, לזון ולפרנס אותנו: הרעייה היא פרנסה.

והפ"י השני ברעיתי הוא כפשוטו לשון ריעות ואהבה כמ"ש או רעך אשר כנפשך¹⁰ וכתוב למען אחי ורעי¹¹ וכתוב זה דודי וזה רעי.^{12, 13, 14}

המשמעות השנייה של "רעייתי" היא פשוטה כמשמעה: מונח של רעות ואהבה, כפי שנאמר: "או רעך אשר כנפשך"; וכן נאמר: "למען אחי ורעי"; ועוד נאמר: "זה דודי וזה רעי".

המשמעות השנייה היא הפשוטה: "רעייתי" מלשון רעות ואהבה, קרבה כזו המתוארת במילים "רעך אשר כנפשך". בשיר השירים עצמו מכנה כנסת ישראל את ה' "רעי".

קטע 2 • 211-4

לפרנס את ה' כמו שמזון מחיה

² והענין כמו עד"מ למטה שהתקשרות והתחברות הנשמה עם הגוף הוא ע"י המזון שכשאוכל לחמו שמתברר האכילה במעיו בכירור אחר בירור עד שהמוכחר שבמאכל נתהפך לדם הנפש ועולה ללב ומהלב עולה המוכחר אל המוח.

העניין הוא כך, בדרך משל מלמטה: הקשר והחיבור של הנשמה עם הגוף נעשים באמצעות המזון. כשאדם אוכל את לחמו, המזון מתברר במעיו, בירור אחר בירור, עד שהחלק המשובח ביותר שבו הופך לדם הנפש ועולה אל הלב; ומהלב עולה החלק המשובח אל המוח.

לפני שהמאמר מיישם את הרעיון למעלה, הוא מתאר כיצד המזון משאיר את הנשמה מחוברת לגוף. המזון מתברר בשלבים, עד שהחלק המשובח ביותר שבו נעשה "דם הנפש" — הדם הנושא את החיות. הוא עולה אל הלב, והחלק המשובח ביותר שבו עולה מהלב אל המוח.

3 וכמ"כ יובן למעלה כי הנה א"ס ב"ה אין ערוך אליו כלל וגם כל הנאצלים כלא חשיבי וכל התהוותם רק מבחינת מחשבה אחת לבד שעלה במחשבתו ית' אנא אמלוך כו'

כך גם יובן הדבר למעלה. אין דבר שיש לו ערך והשוואה כלשהם לאין סוף, ברוך הוא, ואף כל הנאצלים נחשבים כאין וכאפס. כל התהוותם היא רק מבחינת מחשבה אחת בלבד, שעלתה במחשבתו יתברך: "אנא אמלוך" וכו'.

בהחלת המשל על למעלה: אין דבר שניתן להשוות לה', ואף הדרגות הנאצלות הגבוהות ביותר נחשבות לאין לפניו. כל המציאות נובעת מ"מחשבה" אחת שעלתה במחשבתו, כביכול: "אנא אמלוך" — הרצון להיות מלך על עולם.

שמחשבה זו היא חיות כל העולמות ולפי שמחשבה זו הוא להיות בחי' מלי' ע"כ נאמר אחת היא יונתי¹⁵ כו' וזהו סוף מעשה במחשבה תחלה.

מחשבה זו היא החיות של כל העולמות. ומכיוון שתוכן המחשבה הוא שתהיה בחינת מלכות, לכן נאמר: "אחת היא יונתי" וכו'. וזהו "סוף מעשה במחשבה תחילה".

אותה מחשבה אחת היא חייהם של כל העולמות. מכיוון שתוכנה הוא מלכותו של ה', השיר יכול לומר על מלכות: "אחת היא יונתי" — מחשבה אחת. השורה מ"לכה דודי", "סוף מעשה במחשבה תחילה", מבטאת את אותו רעיון: מה שמופיע אחרון בסדר הבריאה היה ראשון בכוונה.

4 ועדי' כל אורך זמן של חורבן בהמ"ק נחשב ממש כרגע אחד אצלו ית' כמ"ש הסתרת פני רגע ממך¹⁶ כו'

בדומה לכך, כל משך הזמן של חורבן בית המקדש נחשב ממש כרגע אחד בעיניו יתברך, כפי שנאמר: "הסתרת פני ממך רגע" וכו'.

הזמן אינו תופס מקום אצל ה': כל הגלות הארוכה מאז חורבן בית המקדש היא "רגע" בעיניו, כפי שנאמר בישעיהו. ההשוואה ממחישה עד כמה קטנה מחשבת הבריאה האחת ביחס אליו.

ואי לזאת הרי מחשבה זו האחת צמצום גדול ועצום מאד הוא אצלו ית' ובתחלת הבריאה הי' זה בחסד חנם ועכשיו צריכים להמשיכו ולעשות רצון אצלו ית' להתלבש במחשבה זו והכח הזה בנש"י לפי שעלו במחשבה¹⁷

לפי זה, מחשבה אחת זו היא צמצום גדול ועצום ביותר עבורו יתברך. בתחילת הבריאה הדבר נעשה בחסד חנם; אך כעת יש צורך להמשיך זאת ולעורר בו יתברך רצון להתלבש במחשבה זו. כוח זה מצוי בנשמות ישראל, משום שהן עלו במחשבה.

מכאן, שהי' מתלבש באותה מחשבה כרוך בצמצום עצום מצדו. בבריאה הוא עשה זאת בחסד שאיש לא זכה לו; מאז יש צורך להמשיך זאת באמצעות רצון המתעורר בו, ולנשמות ישראל יש כוח לעורר רצון זה, משום שהן עצמן "עלו במחשבה".

וזהו ענין ישראל מפרנסין שמשיכים גילוי אור א"ס במחשבה עילאה כמו שע"י המאכל מתחזק המוח שה"ז התחברות הנשמה עם המוח ומהמוח מתפשט ללב ולכל האברים כך

זהו פירוש "ישראל מפרנסין": הם ממשיכים את גילוי אור אין סוף אל המחשבה העליונה. כשם שבאמצעות המזון המוח מתחזק — וזהו החיבור של הנשמה עם המוח — ומהמוח מתפשט החיות ללב ולכל האברים, כך

כך ישראל "מפרנסים" את ה': הם ממשיכים את גילוי אור אין סוף אל המחשבה העליונה. כאן חוזרת ההשוואה למזון: המזון מחזק את המוח, מחבר אליו את הנשמה, ומהמוח מתפשט החיות ללב ולאברים.

הנה למעלה ממחשבה עילאה נמשך ומתפשט אח"כ בכל הטי' מאמרות כו' אך הנה במה ממשיכים למעלה, מן המחשבה העליונה נמשך האור ומתפשט אחר כך בכל תשעת המאמרות וכו'. אך במה הם ממשיכים אותו?

גם למעלה, האור שבמחשבה העליונה מתפשט אחר כך ב"תשעת המאמרות" — תשע הפעמים שבהן נאמר "ויאמר ה'" בספור הבריאה; חז"ל מונים את "בראשית" כמאמר העשירי. באמצעותם נברא העולם. כעת שואל המאמר כיצד ישראל ממשיכים את האור.

היינו פי' השני דרעיתי לשון אהבה וריעות שע"י שמעוררים בחי' הרצון אליו ית' שלא להיות חפץ ורצון אחר כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי¹⁸ כו' עיי' מעוררים ג"כ רצה"ע שישפיל א"ע להתלבש במחשבה זו:

הכוונה היא לפירוש השני של "רעיתי" — מלשון אהבה וריעות: כאשר מעוררים את בחינת הרצון אליו יתברך, כך שלא יהיה לאדם חפץ ורצון אחרים, כפי שנאמר: "מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי" וכו', מעוררים בכך גם את הרצון העליון שישפיל את עצמו ויתלבש במחשבה זו.

התשובה היא הפירוש השני של "רעיתי" — אהבה. כאשר האדם אינו רוצה דבר מלבד ה', וכדברי הפסוק, "מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי", הרצון התחתון הזה מעורר את הרצון העליון להשפיל את עצמו ולהתלבש במחשבת הבריאה.

קטע 3 • 51-6

רצון המוח ורצון הלב

5 ב והנה כתיב יפה את רעיתי כתרצה.¹⁹ והענין כי יש ב' בחינות ברצון. הא' הוא הרצון השורה במוחו בהעלם

2. והנה נאמר: "יפה את רעיתי כתרצה". הענין הוא שיש שתי בחינות ברצון. הראשונה היא הרצון השורה במוחו של האדם בהעלם;

סעיף 2 פותח בפסוק משיר השירים ו, ד, המתאר את הרעיה כיפה "כתרצה" — שם המזכיר את המילה רצון. המאמר מבחין בין שני סוגי רצון, והראשון שבהם נסתר במוח.

שכשיתבונן המשכיל בגדולת אי"ס ב"ה נולד ונתעורר הרצון במוחו ועיין בס' ש"ב פי"ו ועדיין הוא שורה במוחו ואינו מתפשט בלבו ממש וזהו הנקרא רצון בלה"ק

כאשר אדם משכיל מתבונן בגדולתו של אין סוף ברוך הוא, נולד ומתעורר הרצון במוחו; ועיין בספר של בינונים, פרק ט"ז. הרצון עדיין שורה במוחו ואינו מתפשט ממש בלבו. זהו הרצון הנקרא בלשון הקודש "רצון".

התבוננות בגדולת ה' מולידה במוח רצון אליו, אך הרצון עשוי להישאר שם ולא לחדור ממש ללב. תניא, הנקרא כאן בשמו הראשון "ספר של בינונים", פרק ט"ז, עוסק באהבה כזאת שבמוח; המילה העברית לרצון זה היא "רצון".

(וכנודע דגלגלתא נקרא רצון כמ"ש והיה על מצחו תמיד לרצון²⁰ ועמ"ש בד"ה תקעו בחדש גבי רצון העליון שלמעלה מעלה מבחינת חכמה והוא מתגלה בראש השנה שהוא בחינת ראש וגלגלתא דחפא על מוחא כו' ע"ש).

(כידוע, הגולגולת נקראת רצון, כמו שנאמר: "והיה על מצחו תמיד לרצון". ועיין במה שנכתב במאמר המתחיל "תקעו בחודש" על הרצון העליון, שלמעלה הרבה מאוד מבחינת חכמה, והוא מתגלה בראש השנה, שהוא בחינת ראש, ו"גלגלתא דחפא על מוחא" וכו'; עיין שם.)

הסוגריים מוסיפים הקבלה קבלית: גלגלתא, ה"גולגולת" שמעל המוח העליון, נקראת רצון, כפי שהציץ שעל מצח הכהן הגדול היה "לרצון". הרצון העליון הזה, הנעלה מחכמה, מתגלה בראש השנה, שהוא "ראש" השנה.

והב' כשהרצון נמשך בבחי' גילוי בלב ממש אזי נק' רעותא דליבא²¹ והוא תרגום של רצון שבלה"ק השנייה היא כאשר הרצון נמשך אל הלב עצמו ומתבטא בו בגלוי; אז הוא נקרא "רעותא דליבא" — רצון הלב, והוא התרגום של "רצון" שבלשון הקודש,

הסוג השני של רצון גלוי בלב. בארמית הוא נקרא "רעותא דליבא", רצון הלב; "רעותא" היא המילה שהתרגום הארמי משתמש בה עבור המילה העברית "רצון".

כמו שהתרגום ענינו הוא פי' הלשון הקדש²² וגילוי כמארז"ל אלמלא תרגומו דהאי קרא²³ לא ידענא מאי קאמר כו'

כשם שתפקידו של התרגום הוא לפרש את לשון הקודש ולגלות את משמעותה, כדברי חז"ל: "אלמלא תרגומו של פסוק זה, לא ידעתי מה הוא אומר" וכו'.

תרגום נועד לפרש את המקור ולגלות את משמעותו: רב יוסף אמר שלולא תרגומו של פסוק מסוים, לא היה יודע מה פירושו. כך גם רצון הלב הוא ה"תרגום" שמגלה את הרצון הנסתר במוח.

כמ"כ הרעותא דליבא זהו הגילוי של הרצון שבמוח כי כשמתגלה הרצון ונמשך בלב זהו גילוי יותר שהלב גשמי וקרוב לגוף יותר מהמוח כמשי"כ בסשי"ב ח"א פיי"ו

כך גם רעוואתא דליבא היא גילוי הרצון שבמוח. כאשר הרצון מתגלה ונמשך ללב, זהו גילוי גדול יותר, שהרי הלב גשמי יותר וקרוב לגוף יותר מהמוח, כפי שנכתב בספר של בינונים, חלק א', פרק ט"ז.

הלב גשמי יותר מהמוח וקרוב יותר לגוף, ולכן רצון שמגיע אליו הוא גילוי שלם יותר. התניא, חלק א', פרק ט"ז, מובא כמקור לכך.

וזהו בחי' רעיתי לשון ריעות וחיבה והוא רעוואתא דליבא וזהו יפה את רעיתי בחי' הרעותא דליבא.

וזהו בחינת "רעייתי", לשון רעות וחיבה, והיא רעוואתא דליבא, רצון הלב. זהו פירוש "יפה את רעייתי": בחינת רצון הלב.

הרצון הגלוי שבלב הוא "רעייתי", מלשון רעות; המילים הארמיות "רעוואתא" והעבריות "רעייתי" דומות בצלילן. לכן "יפה את רעייתי" משבח את רצון הלב.

כתרצה כבחי' הרצון שבמוח והיינו כשמתחברים הבי' רצונות של הלב והמוח ביד וזהו ואהבת בכל לבבך²⁴ ואהבת ב"פ אור^{25, 26} היינו בי' רצונות הנ"ל.

"כתרצה" — כמו בחינת הרצון שבמוח. כלומר, כאשר שני הרצונות, שבלב ושכמוח, מתחברים יחד. וזהו "ואהבת בכל לבבך"; "ואהבת" עולה בגימטריה פעמיים "אור", כלומר שני הרצונות הנזכרים לעיל.

"כתרצה", הקשור למילה רצון, רומז לרצון שבמוח; הפסוק משבח את שניהם יחד — את רצון המוח ואת רצון הלב הפונים אל ה' כאחד. המילה "ואהבת" עולה בגימטריה 414, פעמיים "אור" (207): שני אורות, שהם שני הרצונות.

6 והנה עייז שניש"י מתעוררים במוח ולב להיות רעיתי כתרצה עייז מעוררים כן למ עלה גילוי רצון העליון במחשבה הא'.

והנה, כאשר נשמות ישראל מתעוררות במוח ובלב להיות "רעיתי כתרצה", הן מעוררות בכך גם למעלה את גילוי הרצון העליון במחשבה הראשונה.

כאשר רצונם של ישראל מתעורר הן במוח והן בלב, להיות "רעיתי כתרצה", הוא מעורר למעלה את גילוי הרצון העליון בתוך מחשבת הבריאה האחת.

ונקרא רעיתי פרנסתי כמשל המאכל שגורם התפשטות והתחברות הנשמה במוח ומשם ללב ולכל האברים כך נמשך למעלה גילוי אור א"ס בחכמה ובינה תרין ריעין^{27, 28} כו'.

והיא נקראת "רעיתי" — "פרנסתי", כמשל המזון שמביא להתפשטות הנשמה ולהתחברות במוח, ומשם בלב ובכל האיברים; כך נמשך למעלה גילוי אור אין סוף בחכמה ובינה, "שני רעים" וכו'.

לכן "רעיתי" פירושו גם "פרנסתי". כשם שהמזון מאפשר לנשמה להתפשט במוח, ומשם בלב ובאיברים, כך אהבת ישראל ממשיכה את אור אין סוף לחכמה ולבינה, המכונות "שני רעים" — ביטוי המהדהד את המילה "רעיתי".

קטע 4 • 71

אבינו, רוענו

7 והנה עייז כשנמשך האור בחי"ע אזי נמשך גי"כ המשכת חי"ע ורצון העליון המלוכש בה גם בכל נשיי והוא כמו עד"מ כשמתחזק המוח עיי המאכל ונמשך בו חיות הנפש

כעת, באמצעות זאת, כאשר האור נמשך אל חכמה עילאה, נמשכת גם חכמה עילאה עצמה, וכן הרצון העליון המלוכש בה, אל כל נשמות ישראל. הדבר דומה, למשל, למוח שמתחזק באמצעות המזון וחיות הנפש נמשכת אליו:

לאחר שהאור מגיע לחכמה עילאה, הוא נמשך הלאה, יחד עם הרצון העליון המלוכש בה, אל כל אחת מנשמות ישראל. המשל הוא למוח, שמתחזק באמצעות המזון ומעביר חיות לכל הגוף.

אזי נמשך ומתפשט מהמוח החיות לכל אברי הגוף אף גם בבחי' הרגלים שיש לו כח להגביה רגליו ומעמידו על רגליו כו'

אז החיות נמשכת ומתפשטת מן המוח לכל איברי הגוף, ואפילו לבחינת הרגליים, כך שיש לאדם כוח להרים את רגליו והחיות מעמידה אותו על רגליו וכו'.

החיות שמקורה במוח מגיעה אפילו לרגליים, האיברים הנמוכים ביותר, ומעניקה לאדם כוח להרים אותן ולעמוד.

וגם בכל צער וכאב שברגל מרגיש תומי' במוחו כו' כמ"כ למעלה כשנמשך אור אי"ס להתלבש בחי"ע נק' אבינו כי חי"ע נק' אבא^{30, 31, 29} והצדיקים נקראים בניו כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם³²

וגם כל צער או כאב שברגל מורגש מיד במוח וכו'. כך גם למעלה: כאשר אור אין סוף נמשך להתלבש בחכמה עילאה, הוא נקרא "אבינו", שהרי חכמה עילאה נקראת "אבא", והצדיקים נקראים בניו, כמו שכתוב: "בנים אתם לה' אלקיכם".

המוח חש מיד בכל כאב שברגל, ולכן הקשר פועל בשני הכיוונים. כך גם למעלה: כאשר אור אין סוף מתלבש בחכמה עילאה, המכונה בקבלה "אבא", ה' הוא "אבינו" והצדיקים הם בניו.

והיינו כי ברא כרעא דאבוה^{33, 34} הוא בחינת רגל ועמ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי^{35, 36} וכשנלכש אור אי"ס ב"ה במחשבה עילאה

הכוונה היא ש"ברא כרעא דאבוה" — הכן הוא רגלו של אביו, בחינת רגל. ראו גם את המכואר על הפסוק "והארץ הדום רגלי". וכאשר אור אין סוף ברוך הוא מתלבש במחשבה עילאה,

האמרה הארמית "ברא כרעא דאבוה", "הכן הוא רגלו של אביו", הופכת את הבנים ל"רגלי" של אביהם, המבצעת את מה שהראש מכון אליו. כאן מפנה המאמר לדיון בפסוק "והארץ הדום רגלי", וחוזר אל המחשבה העילאה.

אזי מתפשט ונמשך בבחינת רגל כמו שאנו רואים שהמחשבה נמשכת בהרגל להטותה ככל אשר תחפוץ

אז הוא מתפשט ונמשך בבחינת רגל, כפי שאנו רואים שהמחשבה נמשכת אל הרגל ומטה אותה לכל כיוון שתרצה.

כאשר אור אין סוף נמצא במחשבה העילאה, הוא מגיע גם אל ה"רגל", כשם שמחשבת האדם מניעה את רגלו לכל מקום שירצה.

והיינו דוקא כשנתלבש אור א"ס ב"ה בח"ע אזי נקי אבינו כו' וזהו שאומרים אבינו מלכנו רוענו כו' כלומר, דווקא כאשר אור אין סוף ברוך הוא מתלבש בחכמה עילאה הוא נקרא "אבינו" וכו'. וזהו שאנו אומרים: "אבינו מלכנו רוענו" וכו'.

ה' נקרא "אבינו" דווקא כאשר אורו נמצא בחכמה עילאה. מילות התפילה "אבינו מלכנו רוענו" מצרפות את הכינויים אב ורועה.

פ"י שזהו שנק' הקב"ה רועה שמפרנס הנשמות שנמשך ומאיר חכמתו ורצונו ית' בנשמות שהן בחי' רגל וכמ"ש פותח את ידך³⁷ יודיך ח"ע ומשביע לכל חי רצון כו'

כלומר, משום כך הקב"ה נקרא רועה: הוא מפרנס את הנשמות, בכך שחכמתו ורצונו יתברך נמשכים אל הנשמות ומאירים בהן, והנשמות הן בחינת רגל. וכמו שכתוב: "פותח את ידך" — יוד שלך, חכמה עילאה; "ומשביע לכל חי רצון" וכו'.

הקב"ה נקרא רועה משום שהוא מפרנס את הנשמות, שהן בבחינת "רגל", בכך שהוא מאיר בהן את חכמתו ואת רצונו. הפסוק "פותח את ידך" נדרש כאילו כתוב "פותח את יוד שלך": היוד של שם ה', שהיא חכמה עילאה, "ומשביע לכל חי רצון".

להיות מתקרבים יחד הרצון של הקב"ה עם הרצון של הצדיקים והיו לאחדים ממש שאין להם רצון אחר זולתי מה שרוצה הקב"ה.

כדי שרצון הקב"ה ורצון הצדיקים יתקרבו זה לזה ויהיו לאחד ממש, כך שלא יהיה להם רצון אחר מלבד מה שהקב"ה רוצה.

הרצון שניתן לחיים הוא רצונו של הקב"ה, והוא מתקרב לרצון הצדיקים עד ששניהם נעשים אחד, כך שהם אינם רוצים דבר מלבד מה שהוא רוצה.

וכמ"כ הקב"ה עושה רצון יראיו³⁸ ועמ"ש בד"ה כי עמך מקור חיים³⁹ בענין השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את⁴⁰ כו'

וכך גם הקדוש ברוך הוא עושה את רצונו של יראיו. ראו מה שנכתב במאמר המתחיל "כי עמך מקור חיים", בענין "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את...".

הדבר פועל גם בכיוון ההפוך: ה' עושה את רצונו של יראיו (תהלים קמה, יט). הטקסט מפנה למאמר "כי עמך מקור חיים", העוסק בפסוק "השקיפה ממעון קדשך מן השמים".

וענין מן השמים היינו כמשי"כ בפ"י מפרנסים לאביהם שבשמים (ועוי"ל בענין רעיתי כתרצה שהם ב' בחי' דחוי"ב הנזכר ע"פ ראה אנכי⁴¹ כו' נקודה בהיכליה כו' ע"ש וזהו ותשב באיתן⁴² כו'.

משמעות "מן השמים" היא כפי שנכתב בביאור "מפרנסים לאביהם שבשמים". (ואפשר לומר עוד, בעניין "רעיתי כתרצה", שהם שתי הבחינות של חכמה וכינה הנזכרות על הפסוק "ראה אנכי...": "נקודה בהיכליה..."; ראו שם. וזהו [פירוש] "ותשב באיתן...").

את "מן השמים" יש להבין על פי "מפרנסים לאביהם שבשמים". בסוגריים מובא פירוש נוסף: "רעיתי" ו"כתרצה" הן חכמה וכינה, הנקראות "נקודה בהיכליה"; וקשתו של יוסף, ש"ותשב באיתן", רומזת להן.

משם דייקא רועה אבן כו' שעייז מעוררים למעלה ההמשכה בחוי"ב ועייז אח"כ משם רועה אבן⁴³ וכו' וכנ"ל) (ועיינן בפ' ויחי דר"א ע"ב).

"משם" דווקא "רועה אבן...": באמצעות זאת מעוררים למעלה את ההמשכה בחכמה וכינה, ועל ידי כך, לאחר מכן, "משם רועה אבן...". (כפי שנוכח לעיל.) (וראו בזוהר, פרשת ויחי, דף רל"א ע"ב.)

"משם" דווקא: אהבתם ורצונם של ישראל מעוררים את ההמשכה בחכמה וכינה, ורק לאחר מכן, "משם", באים "רועה אבן" — השפע שמקיים אותם. הטקסט מפנה לזוהר על פרשת ויחי, בעניין "משם רועה אבן ישראל".

עוי"ל כי אביהם שבשמים היינו אור אבא המלוכש בז"א שנקי שמים⁴⁴ חו"ג והיינו כי התנהגות העולמות ע"י המדות

אפשר לומר עוד, ש"אביהם שבשמים" הוא אור אבא המלוכש בז"א, הנקרא שמים — חסד וגבורה. כלומר, הנהגת העולמות נעשית באמצעות המדות;

פירוש נוסף: "אביהם שבשמים" הוא אור אבא, חכמה, המלוכש בז"א, המדות, הנקרא שמים. חז"ל דורשים "שמים" כ"אש ומים" (חגיגה יב ע"א): גבורה וחסד. הנהגת העולמות נעשית באמצעות מדות אלה.

אך צריך להמשיך בהם גילוי ח"ע כמ"ש בד"ה באתי לגני ועל כן אור המשכה זו הוא ע"י ב' הבחינות שבאדם הרצון שבמוח והרעותא דליבא וזהו ענין יפה את רעיתי כתרצה:

אך יש להמשיך לתוכם את גילוי החכמה העליונה, כפי שנכתב במאמר המתחיל "באתי לגני". לכן אור ההמשכה הזאת בא באמצעות שתי הבחינות שבאדם: הרצון שבמוח והרעותא דליבא. וזהו ענין "יפה את רעיתי כתרצה".

המדות זקוקות לאור החכמה שיתגלה בתוכן, ואור זה בא באמצעות שני הרצונות שבאדם: הרצון שבמוח והרצון שבלב. זהו "יפה את רעיתי כתרצה".

קטע 5 • 81-9

שלושת צבעי הנשמה

8 ג והנה פיי הנך יפה רעיתי⁴⁵ פיי כמו שלמטה בגשמיות עיקר היופי והנוי הוא בציור ומראה הכולל ג'

גוונים יחד שאז הוא עיקר הנוי והתפארת

3. ועתה, פירוש "הנך יפה רעיתי": כשם שבעולם הגשמי, עיקר היופי והחן הוא בציור ובמראה הכוללים יחד שלושה צבעים, כי אז מתקבלים החן וההדר בשלמות;

סעיף ג מסביר את "הנך יפה" מתוך העולם הגשמי: היופי האמיתי נמצא בציור שמשלב כמה צבעים.

והם דרך כלל ג' גוונים לבן, אדום וירוק⁴⁶ שכאשר הם נכללים יחד אז הציור נאה ומהודר משא"כ גוון לבן לבדו או גוון אדום לבדו אין בו שלימות התפארת כ"כ

ובכללות אלה הם שלושה צבעים: לבן, אדום וירוק. כשהם כלולים יחד, הציור נאה ומהודר; ואילו בצבע לבן לבדו או אדום לבדו אין הדר שלם כל כך.

שלושת הצבעים היסודיים הם לבן, אדום וירוק; כל אחד מהם לבדו חסר את מלוא היופי שהשילוב ביניהם מעניק.

(וכענין מ"ש כמראה הקשת⁴⁷ אשר כו' וידוע דג' גווני הקשת הם חיוור סומק וירוק⁴⁸ ועי' בפ' נח דע"א בי)⁴⁹

(כמו שנאמר "כמראה הקשת אשר וגו'"; וידוע ששלושת צבעי הקשת הם חיוור, סומק וירוק; ועיינו בזה, פרשת נח, דף ע"א ע"ב.)

בקשת נראים אותם צבעים, הנקראים בארמית חיוור, סומק וירוק. יחזקאל מתאר את כבוד ה' "כמראה הקשת", והזהיר בפרשת נח (ע"א ע"ב) מדבר על הצבעים הנראים בה.

פיי גוון לבן שבכנ"י הוא מדת האהבה והחסד לאהבה את ה' ולדבקה בו שאהבה הוא כח"י כסף

פירוש הדבר: הצבע הלבן שבכנסת ישראל הוא מידת האהבה והחסד — לאהוב את ה' ולהידבק בו; שהרי אהבה היא בחינת כסף,

בנשמות ישראל, הלבן הוא אהבה וחסד — הרצון להידבק בה'. האהבה נקראת כסף, משום שהמילה כסף קשורה ל"נכסוף", כלומר השתוקקות.

כמו נכסוף נכספתה לבית אביך⁵⁰ שהוא גוון לבן ובמ"א נתבאר שזהו ענין האהבה הטבעית⁵¹ המושרשת בכ"א מישראל שלפיכך נמשל לגוון לבן שהוא גוון עצמי⁵² ואינו מורכב.

כמו "נכסוף נכספת לבית אביך"; והרי זה צבע לבן. במקום אחר מבואר שזוהי האהבה הטבעית הנטועה בכל אחד מישראל, ולכן היא נמשלה לצבע הלבן, שהוא צבע עצמי ואינו מורכב.

דברי לבן ליעקב, "נכסוף נכספת לבית אביך", מראים על הקשר, וכסף הוא לבן. הלבן הוא צבע בפני עצמו, ולא תערובת, ולכן הוא מסמל את האהבה הטבעית הנטועה בכל יהודי.

כך הוא ענין האהבה הנ"ל שהיא מצד עצמיות הנשמה שלמעלה משכל המושג כו' אך אחר האהבה והכוסף והתשוקה הנ"ל צריך להשפיל א"ע

כך היא גם האהבה האמורה לעיל, הנובעת מעצם הנשמה, שלמעלה מהשכל המושג וכו'. אך לאחר האהבה, הכיסופים וההשתוקקות האמורים לעיל, צריך להשפיל את עצמו

האהבה הטבעית הזאת נובעת מעצם הנשמה, שלמעלה מההבנה. אך ההשתוקקות לבדה אינה מספיקה: לאחריה צריך אדם להשפיל את עצמו.

בבחי' שמאל דוחה⁵³ בבחי' יראה ועמ"ש ע"פ השמים כסאי^{54,55} כו' וזהו גוון האדום שבהנשמות שהוא מבחי' גבורה והם ב' בחי' דאברהם אוהבי⁵⁶ ופחד יצחק.^{57,58}

בבחינת שמאל דוחה, בבחינת יראה; ועיינו במה שנכתב על הפסוק "השמים כסאי וגו'". וזהו הצבע האדום שבנשמות, הנובע מבחינת גבורה. ואלה הן שתי הבחינות של "אברהם אוהבי" ושל "פחד יצחק".

זהו "שמאל דוחה": יראה, שמרסנת את האדם. זהו האדום שבנשמה, שמקורו בגבורה. אהבה ויראה הן מידותיהם של אברהם, שה' מכנהו "אוהבי", ושל יצחק, שעליו נאמר "פחד יצחק".

9 וגוון שלישי הוא בחי' הירוק שהוא הממוצע בין שני גוונים ההפכיים הנ"ל והיינו מדתו של יעקב

הצבע השלישי הוא בחינת הירוק, שהוא הממוצע בין שני הצבעים המנוגדים שהוזכרו לעיל. זוהי מידתו של יעקב,

הצבע השלישי, הירוק, מתווך בין הלבן לאדום, בין אהבה ליראה. זו מידתו של יעקב.

שהיא מדת הרחמים לעורר רחמים על נפשו בראותו גדולת ה' ית' אשר לגדולתו אין חקר⁵⁹ ויתבונן בירידת נפשו מעיקרא רמה⁶⁰ כו' ועי"ז יכמרו רחמיו אשר רחמנות זו ממוצעת בין חו"ג

שהיא מידת הרחמים: לעורר רחמים על נפשו כשרואה את גדולת ה' יתברך, "אשר לגדולתו אין חקר", ומתבונן בירידת נפשו ממקום רם, וכו'; ועל ידי כך מתעוררים רחמיו. רחמים אלה הם הממוצע בין חסד לגבורה,

מידתו של יעקב היא רחמים: האדם רואה את גדולתו הכלתי מוגבלת של ה' ואת הירידה הגדולה של נפשו, בלשון התלמוד: "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא", ומתעורר לרחם עליה. רחמים אלה עומדים בין חסד לגבורה.

כי מה שיכמרו רחמיו ויחם לבו מאד זהו כעין בחי' גבורה כו' ומ"מ עיקרה מטה כלפי חסד ואהבה (וע' בפרדס שער⁶¹ הגווני ספ"ג וספ"ב).

שהרי התעוררות רחמיו והתחממות לבו מאוד דומות לבחינת גבורה, וכו'; ואף על פי כן, עיקרה נוטה לחסד ולאהבה. (וראו פרדס, שער הגוונים, סוף פרק ג וסוף פרק ב.)

התרגשות עמוקה ולב חם דומות לגבורה, אך הרחמים נוטים לחסד ולאהבה. פרדס, ספר הקבלה הקלאסי של רבי משה קורדובירו, דן בירוק זה בשער הגוונים.

והנה מדה אחת אינו יפה כ"א כשיש כל הג' מדות ביחד שע"י יוכלו להיות מהלכים⁶² לעלות בעילוי אחר עילוי כו'.

והנה, מידה אחת לבדה אינה יפה; היופי הוא רק כששלוש המידות נמצאות יחד. על ידי כך הן יכולות להיות "מהלכים", לעלות ממעלה למעלה, וכו'.

שום מידה יחידה אינה יפה בפני עצמה; רק שלושתן יחד מאפשרות לאדם להמשיך לעלות, מדרגה אחר מדרגה. נשמות כאלה הן "מהלכים" (זכריה ג, ז), המתקדמים תמיד, בניגוד למלאכים, שהם "עומדים".

ועמ"ש בד"ה שניך כעדר הרחלים^{63,64} כו' ובביאור ע"פ וידעת היום גבי ונאספו שמה כל העדרים⁶⁵ כו' וכל המדות האלו בתפלה איתנהו

וראו מה שכתוב במאמר המתחיל "שניך כעדר הרחלים וכו'", ובביאור על "וידעת היום", בעניין "ונאספו שמה כל העדרים וכו'". וכל המידות האלה נמצאות בתפילה,

הטקסט מפנה לשני דיונים בעניין "עדרים": המאמר על "שניך כעדר הרחלים" והביאור על "וידעת היום", העוסק בבאר שבה "ונאספו שמה כל העדרים". שלוש המידות נמצאות בתפילה.

כי תפילות אבות תקנום⁶⁶ שהם אברהם יצחק יעקב שהם מקור הג' מדות אלו ומפני כך כל המדות האלו חג"ת איתא בתפלות שתקנו האבות כנ"ל

שהרי "תפילות אבות תיקנום", והם אברהם, יצחק ויעקב, שהם המקור לשלוש המידות האלה. לכן כל המידות האלה — חסד, גבורה ותפארת — נמצאות בתפילות שתקנו האבות, כנזכר לעיל.

התלמוד מלמד שהאבות תיקנו את התפילות: אברהם את תפילת הבוקר, יצחק את תפילת אחר הצהריים ויעקב את תפילת הערב. מאחר שהם המקור לחסד, לגבורה ולתפארת, שלוש התכונות הללו נמצאות בתפילה.

וזהו ליעקב אשר פדה את אברהם⁶⁷ כי מדת אהבה מדת אברהם⁶⁸ בלתי מדת רחמנות שהוא מדת יעקב^{70, 69} אינו נחשב ליפה

וזהו [פירוש] "ליעקב אשר פדה את אברהם": מידת האהבה, מידתו של אברהם, בלי מידת הרחמים, שהיא מידתו של יעקב, אינה נחשבת יפה;

את דברי ישעיהו "ליעקב אשר פדה את אברהם" מפרשים כאומרים שיעקב פדה את אברהם. אהבתו של אברהם בלי רחמיו של יעקב עדיין אינה יפה, והרחמים "פודים" אותה.

אבל כשיש התכללות זו המדה בג' מדות אזי היא יפה ויוכלו לעלות עד אין קץ ועמ"ש סדי"ה שניך כעדר הרחלים וזהו כל המדות חג"ת אהבה ויראה ורחמנות אז הוא יפה כמו למטה במראות.⁷²

אבל כאשר מידה זו נכללת בשלוש המידות, אזי היא יפה, והן יכולות לעלות בלי סוף. וראו מה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "שניך כעדר הרחלים". וזהו העניין: כאשר כל המידות — חסד, גבורה ותפארת, אהבה, יראה ורחמים — נמצאות יחד, אזי יש יופי, כמו למטה, במראות.

כאשר האהבה נכללת בשלוש המידות, היא נעשית יפה ויכולה לעלות בלי סוף, כשם שתמונה יפה כאשר צבעיה משתלבים זה בזה.

קטע 6 • 10

שני סוגי יופי; עיניך יונים

10 והנה זה הוא היפה הראשון הוא בחי' נעשה⁷³ שהוא יפה על ידי עשיה שלנו באהבה ויראה ורחמנות לדבקה בו ולבטל רצונך מפני רצונו^{74, 75} ביטול במציאות

כעת, זהו ה"יפה" הראשון: בחינת "נעשה", שהרי היופי נוצר על ידי העשייה שלנו — באהבה, ביראה וברחמים, כדי לדבוק בו ולבטל את רצונך מפני רצונו; זהו ביטול במציאות.

ה"הנך יפה" הראשון הוא "נעשה": היופי שאנו יוצרים בעבודתנו, באהבה, ביראה וברחמים, עד כדי הנחת רצוננו מפני רצון ה', כפי שמלמדת המשנה. זהו ביטול של עצם המציאות של האדם, ולא רק של רצונות מסוימים.

אבל יפה השני⁷⁶ גדולה מבחינת יפה הראשון כמו שאמרו רז"ל הבא לטהר מסייעין לו⁷⁷ הרבה שבא לטהר ולהתקדש והוא ענין המשכות המדות העליונות בחי' ישראל אשר כך אתפאר⁷⁸ והוא בחינת ישראל דלעילא

אבל ה"יפה" השני גדול מבחינת ה"יפה" הראשון, כפי שאמרו חז"ל: "הבא לטהר מסייעין לו" הרבה, שכן הוא בא לטהר ולהתקדש. זהו ענין המשכת המדות העליונות, בחינת "ישראל אשר כך אתפאר", והיא בחינת ישראל דלעילא,

ה"יפה" השני, "נשמע", גדול יותר. חז"ל אומרים שמי שבא להיטהר מקבל סיוע מלמעלה; סיוע זה הוא המשכת המדות העליונות של ה', הנקראות "ישראל דלעילא", שעליהם נאמר "ישראל אשר כך אתפאר".

כי שרית עם אלקים⁷⁹ כחתן יכהן פאר⁸⁰ לך ה' הגדולה והגבורה⁸¹ והתפארת וכנסתי היינו שמקבלת הפאר מבחי ישראל דלעילא וזהו ענין הנך יפה השנ ועמ"ש עוד מזה ע"פ ועשו להם ציצית^{82, 83} כו' כפי שנאמר: "כי שרית עם אלקים"; "כחתן יכהן פאר"; "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת". וכנסת ישראל היא המקבלת את הפאר מבחינת ישראל דלעילא. וזהו ענין ה"הנך יפה" השני. ועיינו עוד במה שנכתב על כך בפסוק "ועשו להם ציצית" וכו'.

השם ישראל מזכיר את "כי שרית עם אלקים"; המדות העליונות הן ה"פאר" של החתן והתפארת שב"לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת". כנסת ישראל מקבלת את הפאר הזה מ"ישראל דלעילא", וזהו ה"יפה" השני (בדפוס כתוב "השנ", והכוונה ל"השני").

(ועמ"ש סדי"ה בהעלותך את הנרות⁸⁴ בענין שיורד ע"פ מדותיו⁸⁵ דהיינו מדותיו של הקב"ה ועמ"ש סדי"ה אני ישנה^{86, 87} גבי פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כו' ועמ"ש בדי"ה

(ועיינו במה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "בהעלותך את הנרות", בענין "שיורד על פי מדותיו", כלומר, מדותיו של הקדוש ברוך הוא. וכן עיינו במה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "אני ישנה", בענין "פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך" וכו'. וכן עיינו במה שנכתב במאמר המתחיל

מתחילה כאן סוגריים ארוכים של הפניות. אחת עוסקת בשמן היורד על שולי בגדיו של אהרן, "מדותיו", שנקרא כאן כמדותיו של הקדוש ברוך הוא; אחרת עוסקת במדרש שבו אומר ה': "פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך" פתח רחב.

כי תצא⁸⁸ בענין פי' יפת תואר ומ"ש בענין ורחל היתה יפ"ת ויפת מראה⁸⁹ בדי"ה אם לא תדעי לך^{90, 91} כו' ועמ"ש בדי"ה כה תברכו⁹² בענין יאר ה' פניו אליך⁹³ ובביאור ע"פ אלה מסעי^{94, 95} בענין תתן אמת ליעקב⁹⁶ כו'

"כי תצא", בענין פירוש "יפת תואר"; וכן במה שנכתב בענין "ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה", במאמר המתחיל "אם לא תדעי לך" וכו'. ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "כה תברכו", בענין "יאר ה' פניו אליך", ובביאור על פי "אלה מסעי", בענין "תתן אמת ליעקב" וכו'.

בהמשך באות הפניות נוספות: ל"יפת תואר" שבפרשת כי תצא; לרחל, "יפת תואר ויפת מראה"; לברכת כהנים, "יאר ה' פניו אליך"; ול"תתן אמת ליעקב".

ועמ"ש ע"פ מה יפית ומה נעמת⁹⁷ אהבה בתענוגים⁹⁸ וכ"ז הוא ענין הנך יפה בנשמע היינו בחינת יופי הנמשך מלמעלה ועמ"ש בביאור ע"פ יונתי⁹⁹ בענין ומראך נאווה¹⁰⁰)

ועיינו במה שנכתב על הפסוק "מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים". כל זה הוא ענין ה"הנך יפה" שב"נשמע", כלומר, בחינת היופי הנמשך מלמעלה. וכן עיינו במה שנכתב בביאור על פי "יונתי", בענין "ומראך נאווה".

ההפניה האחרונה עוסקת ב"מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים". כל המקומות האלה עוסקים ב"יפה" השני — היופי הנמשך מלמעלה, המקביל ל"נשמע".

והנה מייש עיניך יונים¹⁰¹ הוא עדימ¹⁰² כמו זוג יונים¹⁰³ אחד זכר ואחת נקבה והנקבה מקבלת השפעה מהזכר כך ע"ד משל למעלה הקב"ה נמשל לחתן¹⁰⁴ וכנסת ישראל נמשלה לכלה והם נקראו בחינת מקבלים מהקב"ה

והנה, מה שנאמר "עיניך יונים" הוא, על דרך משל, כמו זוג יונים, זכר ונקבה, והנקבה מקבלת השפעה מן הזכר. כך גם, על דרך משל, למעלה: הקדוש ברוך הוא נמשל לחתן וכנסת ישראל נמשלה לכלה, והן נקראות בחינת מקבלים מן הקדוש ברוך הוא.

כעת עוברים ל"עיניך יונים": יונים חיות בזוגות, והנקבה מקבלת מן הזכר. כך ה' נמשל לחתן וכנסת ישראל לכלה, המקבלת ממנו.

וכמו יונים שמסתכלים זע"ז כך מכל דבר יוכלו להסתכל ולראות שאין עוד מלבדו^{105, 106} והוא אחד כנ"ל ולהיות ביטול במציאות עד שיהיה בטל רצונך כו'.

וכשם שיונים מסתכלים זה על זה, כך אפשר להסתכל מכל דבר ולראות ש"אין עוד מלבדו" ושהוא אחד, כנזכר לעיל, ולהיות בביטול במציאות, עד שיתבטל "רצונך" וכו'.

כשם שזוג יונים מסתכלים זה בזה, כך ישראל יכולים להסתכל בכל דבר ולראות שאין בו שום דבר מלבד ה' ושהוא אחד, עד שרצונם שלהם נדחה.

וזהו עיניך יונים כי הנה היונים הם זכר ונקבה שמסתכלים תמיד זה בזה ומתענגים בראייתם זה את זה כך כנ"י היא בבחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא^{107, 108, 109} ומכל דבר יוכלו לראות ולהסתכל שאין עוד מלבדו.

וזהו [פירוש] "עיניך יונים": היונים הם זכר ונקבה, המביטים זה בזה ללא הרף ומתענגים בראייתם זה את זה. כך כנסת ישראל היא בבחינת "להביט בכבוד המלך", ומתוך כל דבר היא יכולה לראות ולהתבונן שאין עוד מלבדו.

היונים מביטים זה בזה ללא הרף ומתענגים על כך; כך כנסת ישראל "מביטה בכבוד המלך", ביטוי מן הזוהר שגם התניא משתמש בו, ורואה את אחדות ה' בכל הדברים.

קטע 7 • 111-12

עין בעין; חיים ברעב

11 והנה כתיב כי עין בעין יראו.¹¹⁰ פ"י עין הראשון הוא ההסתכלות מלמטה למעלה והב' הוא השפעה מלמעלה לראות עין בעין כדרך שבא לראות¹¹¹ כך בא ליראות וזהו עין ה' אל יראיו¹¹² למיחלים לחסדו כו'

והנה נאמר: "כי עין בעין יראו". כלומר, ה"עין" הראשונה היא המבט מלמטה למעלה, וה"עין" השנייה היא ההשפעה מלמעלה, כדי לראות עין בעין: "כדרך שבא לראות כך בא להיראות". וזהו [פירוש] "עין ה' אל יראיו, למיחלים לחסדו וגו'",

הפסוק בישעיהו, "עין בעין יראו", מתאר שתי עיניים: את מבטם של ישראל כלפי מעלה ואת מבטו של ה', השפעתו, כלפי מטה. הכלל שבתלמוד, שמי שבא לבית המקדש "לראות" בא גם "להיראות", מתאר את הראייה ההדדית הזאת; וכך גם "עין ה' אל יראיו, למיחלים לחסדו".

ועי"ז להציל ממות נפשם¹¹³ דהנה כתיב רגליה יורדות מות¹¹⁴ שלפעמים יורד השפע של בחינת ממכ"ע להיכלות הקליפות וכמ"ש ראה נתתי לפניך היום את החיים¹¹⁵ ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים¹¹⁶ כו' וכמ"ש במ"א

ועל ידי כך "להציל ממות נפשם". שהרי נאמר: "רגליה יורדות מות": לעיתים יורד השפע של בחינת ממלא כל עלמין להיכלות הקליפות, וכמו שנאמר: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, ובחרת בחיים וגו'", וכמו שנתבאר במקום אחר.

בפסוק הבא נאמר שהדבר מציל "את נפשם ממות". השפע האלוקי של ממלא כל עלמין, האור שמעניק לכל עולם את חיותו, עשוי לעיתים לרדת לתחום הקליפות, הכוחות המסתירים את האלוקות, כפי שנאמר במשלי: "רגליה יורדות מות". הבחירה בין חיים למוות שבתורה עוסקת בכך.

אבל על ידי המיחלים לחסדו אזי יציל ממות נפשם הוא בחי' ממכ"ע שלא יהיו רגליה יורדות אבל על ידי "המיחלים לחסדו", הוא מציל אז "ממות נפשם": "נפשם" היא בחינת ממלא כל עלמין, כדי ש"רגליה" לא "יורדו".

באמצעות אלה המיחלים לחסדו, ה' מציל "את נפשם" — שהכתוב מזהה עם ממלא כל עלמין — מלרדת אל הקליפות.

וכמ"ש רחצתי את רגלי¹¹⁷ ועמ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי¹¹⁸ ולהחיותם ברעב¹¹⁹ דהנה כתיב כי לא על הלחם לבדו¹²⁰ יחיה האדם וגו' לחם היינו בחינת התורה.

וכמו שנאמר: "רחצתי את רגלי"; ועיינו במה שנתבאר על הפסוק "והארץ הדום רגלי". "ולהחיותם ברעב": שהרי נאמר: "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם וגו'"; "לחם" הוא בחינת התורה.

"רחצתי את רגלי" מתייחס לרגליים שלא יתלכלכו שוב. הפסוק ממשיך: "ולהחיותם ברעב"; התורה אומרת שהאדם אינו חי על הלחם לבדו, ו"לחם" כאן הוא התורה.

12 וזהו ענין הנך יפה בנעשה ולא זה בלבד הוא החיות כי על כל מוצא פי ה' הוא בחי' ההשפעה שנמשך מלמעלה

וזהו פירוש "הנך יפה" עד "נעשה". אך אין זו לבדה החיות, אלא "על כל מוצא פי ה'" — זו בחינת ההשפעה הנמשכת מלמעלה,

"הנך יפה" הראשון, "נעשה", מעניק חיות כמו לחם — התורה שאנו לומדים. אך החיות באה גם "על כל מוצא פי ה'": ההשפעה הנמשכת מלמעלה, שהיא "הנך יפה" השני, "נשמע".

דהיינו הנך יפה בנשמע ע"ד השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיו¹²¹ ואזי נק' התורה מוצא פי ה' ודברי אשר שמתו בפיו¹²² תען לשוני אמרתך¹²³ וכמ"ש במ"א סד"ה

כלומר, "הנך יפה" עד "נשמע", על דרך "השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיו". אז נקראת התורה "מוצא פי ה'", וכן "ודברי אשר שמתו בפיו"; "תען לשוני אמרתך". וכפי שנכתב במקום אחר, בסוף המאמר המתחיל

הגמרא אומרת למי שקורא קריאת שמע: "השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיו". כך גם בתורה: כשאנו מדברים אותה, היא "מוצא פי ה'", דבריו שהונחו בפינו, ולשוננו רק "עונה" על דברו.

להבין מ"ש ביום¹²⁴ השע"צ וזהו לחיותם ברעב¹²⁵ שהחיות שלהם הוא מבחי' הרעב¹²⁶ גופא מה שהם רעבים וצמאים אליו ית' וזו הו רעבים גם צמאים¹²⁷ נפשם בהם תתעטף פי' נפשם מבואר למעלה.

"להבין מה שכתוב ביום השמיני עצרת". וזהו "להחיותם ברעב": החיות שלהם היא מבחינת הרעב עצמו, מכך שהם רעבים וצמאים אליו יתברך. וזהו "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף". פירוש "נפשם" מבואר למעלה.

לאחר הפניה למאמר על שמיני עצרת, הדברים מתפרשים כפשוטם: "להחיותם ברעב" — עצם הרעב והצמא שלהם לה' הוא מקור חיותם. זוהי הנפש ש"תתעטף" בתוכם, כמתואר בתהילים ק"ז.

בהם תתעטף היינו כמ"ש נפשנו חכתה לה¹²⁸ וזהו ויענך וירעיבך ויאכילך¹²⁹ את המן כו' כי על כל מוצא¹³⁰ כו'

"בהם תתעטף" הוא על דרך מה שכתוב "נפשנו חכתה לה". וזהו "ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וגו'", "כי על כל מוצא וגו'".

ההתעטפות הזאת היא געגוע, כמו "נפשנו חכתה לה". כך במדבר הניח ה' לישראל לרעוב תחילה, ואחר כך האכילם מן, כדי ללמד שהאדם חי "על כל מוצא פי ה'".

ועמ"ש סדי"ה ויאכילך את המן¹³¹ ועוד אפשר לומר בענין להחיותם ברעב שזהו ענין יוהכ"פ שנאמר בו ועניתם את נפשותיכם¹³² כי הוא למעלה מבחי' אכילה כו'

ועיינו במה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "ויאכילך את המן". ועוד אפשר לומר, בעניין "להחיותם ברעב", שזהו עניינו של יום הכיפורים, שנאמר בו "ועניתם את נפשותיכם", שכן הוא למעלה מבחינת אכילה וגו'.

אפשרות נוספת היא ש"להחיותם ברעב" מתייחס ליום הכיפורים — לצום המתואר במילים "ועניתם את נפשותיכם", הנמצא למעלה מבחינת האכילה.

כי אכילה הוא מה שמתברר המאכל ונהפך לדם ונכלל בבחינת חיצוניות הלב כמו שכל הקרבנות היו רק על מזבח החיצון

שכן באכילה המאכל מתברר, נהפך לדם ונכלל בבחינת החיצוניות של הלב, כשם שכל הקרבנות הוקרבו רק על המזבח החיצון.

האכילה פועלת באמצעות בירור: המאכל נהפך לדם ונכלל בחיצוניות הלב. בדומה לכך, כל הקרבנות הוקרבו על המזבח החיצון.

אבל פנימיות הלב הוא למעלה מבחינת אכילה וכמ"ש בד"ה ביום השמיני שלח.^{133, 134} ועי' נאמר ולהחיותם ברעב כו' כנ"ל והיינו ע"י עין ה' אל יראיו כו':¹³⁵

אבל פנימיות הלב היא למעלה מבחינת אכילה, וכפי שכתוב במאמר המתחיל "כיום השמיני שלח". ועל כך נאמר "ולהחיותם ברעב וגו'", כנזכר לעיל; והדבר הוא באמצעות "עין ה' אל יראיו וגו'".

פנימיות הלב היא למעלה מאכילה, כפי שמבואר במאמר על "ביום השמיני שלח", והיא ניזונה מן הרעב עצמו. חיות זו באה באמצעות "עין ה' אל יראיו".

בעבודה

התבוננו בגדולת ה' עד שיתעורר במוח רצון אליו, והורידו אותו אל הלב, כך שלא יחפוץ בדבר מלבדו; אהבה זו היא האופן שבו יהודי "מכלכל" את ה'. התפללו מתוך שלוש המידות: אהבה, יראה ורחמים על הנשמה שלכם, שירדה למטה; מידה אחת לבדה אינה יוצרת יופי. הניחו את רצונכם מפני רצונו, הביטו בכל דבר וראו שאין עוד מלבדו, והיו רעבים וצמאים לה'.

שאלות לשיחה

1. איך ייתכן שאותה מילה, "רעייתי", פירושה גם "המפרנסת אותי" וגם "חברתי", ומדוע המאמר אומר ששני הפירושים עולים בקנה אחד?
2. מדוע הרצון שנולד במוח צריך לרדת אל הלב, ומה מוסיפה ההשוואה לתרגום?
3. מדוע אהבה לבדה, בלי יראה ורחמים, אינה נחשבת ליופי, וכיצד יעקב "גואל" את אברהם?
4. מה ההבדל בין היופי של "נעשה" ליופי של "נשמע"?
5. באיזה מובן הרעב והצמא לה' עצמם יכולים להיות מקור לחיים?

מקורות והפניות

הערות

פסקה 1

1 הנך יפה רעיתי

בהערת קה"ת נאמר שנוסח נוסף של המאמר נדפס שם בעמ' 134, וביאור שלו בעמ' 139.

הערת קה"ת

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ד ע' קלד. ביאור שם ע' קלט. קיצורים והגהות באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתקא, ע' תתקד. הנחה אחרת שם ע' תתקז. ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תריג. וראה ג"כ אוה"ת אחרי ע' תקפג. סידור ד"ה ועשו להם ציצית ג, ג.

2 הנך יפה רעיתי

"הנך יפה רעיתי, הנך יפה, עיניך יונים". המאמר שואל מדוע נאמר "הנך יפה" פעמיים.

Song of Songs 1:15 שיר השירים א:ט"ו

הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים:

Behold, thou art fair, my love; behold, thou art fair; Thine eyes are as doves

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש א, טו.

3 הערת קה"ת מפנה ל: Song of Songs 4:1 למילים האלה.

Song of Songs 4:1 שיר השירים ד:א

הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים מפעל לצמחתך שערה כעדר העזים שגלשו מהר גלעד:

Behold, thou art fair, my love; behold, thou art fair; Thine eyes are as doves behind thy veil; Thy hair is as a flock of goats, that trail down from mount Gilead

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 יש בו שני פירושים

אור התורה על שלח מפנה לקטע זה, ואור התורה על כי תצא מבאר שם את משמעות "רעייתי" כחיבה ורעות.

הערת קה"ת

באוה"ת פי שלח ע' תקפג מציין לכאן ע"ש. ובפי' תצא ע' תתקסט ושם מבאר פי' חיבה ורעות.

5 במדרש שה"ש ע"פ לסוסתי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פ"א.

6 ישראל מפרנסין

מקור הביטוי "ישראל מפרנסים" מצוין שם. בקטע ההוא מתפרש "דמייתך רעייתי" כ"מפרנסתי": ישראל מפרנסים ומתפרנסים, וממשיכים חיות ואור אין סוף בעולמות באמצעות התורה והמצוות, כשם שהמזון ממשיך חיות מן המוח אל שאר האיברים.

הערת קה"ת

נסמן לעיל יא, ד.

7 רועה ישראל האזינה

"רועה ישראל, האזינה, נוהג כצאן יוסף". הכתוב מפרש "רועה" כמי שמאכיל ומקיים.

Psalms 80:2 תהילים פ:ב

רעה ישראֵל האֲזִינָה נִהַג כְּצֹאן יוֹסֵף יֵשֶׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה:

Give ear, O Shepherd of Israel, Thou that leadest Joseph like a flock; Thou that art enthroned upon the cherubim, shine forth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים פ, ב.

8 ותשב באיתן קשתו

ברכת יעקב ליוסף: "ותשב באיתן קשתו ... משם רועה אבן ישראל". הכתוב מביא זאת בהקשר למילה "רועה".

Genesis 49:24 בראשית מ"ט:כ"ד

וְתֵשֵׁב בְּאֵיתָן קֶשֶׁתוֹ וַיִּפְּזוּ זְרָעֵי יִדְיוֹ אֲבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל:

But his bow abode firm, And the arms of his hands were made supple, By the hands of the Mighty One of Jacob, From thence, from the Shepherd, the Stone of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית מט, כד.

9 "כרועה עדרו יעדר, כיום היותו בתוך צאנו הנפורות, כן אבדוק את צאני". דימוי זה מופיע בתפילות ראש השנה.

Ezekiel 34:12 יחזקאל ל"ד:י"ב

כְּבִקְרֹת רֹעֶה עָדְרוֹ בְּיוֹם־הַיּוֹתוֹ בְּתוֹךְ־צֹאנֹו נִפְרָשׁוֹת כֵּן אֲבִדֹּק אֶת־צֹאנִי וְהַצֵּלְתִּי אֶתְהֶם מִכָּל־הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר נִפְצְזוּ שָׁם בְּיוֹם עָנָן וְעָרְפָּל:

As a shepherd seeketh out his flock in the day that he is among his sheep that are separated, so will I seek out My sheep; and I will deliver them out of all places whither they have been scattered in the day of clouds and thick darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 או רעך אשר כנפשוך

"או רעך אשר כנפשוך": "רע", חבר, מאותו שורש של "רעייתי".

Deuteronomy 13:7 דברים י"ג:ז

כִּי יִסִּיתְךָ אֲחִיךָ בֶן־אִמְךָ אוֹ־בִנְךָ אוֹ־בִתְךָ אוֹ אִשְׁתְּ חִיקְךָ אוֹ רֵעֶךָ אֲשֶׁר כִּנְפֶשְׁךָ בִּסְתֵר לֹאמַר נִלְכָּה וְנַעֲבֹדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אֹתָהּ וְאַבְתִּירָךְ:

If thy brother, the son of thy mother, or thy son, or thy daughter, or the wife of thy bosom, or thy friend, that is as thine own soul, entice thee secretly, saying: 'Let us go and serve other gods,' which thou hast not known, thou, nor thy fathers

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יג, ז.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 3

15 אחת היא יונתי

"אחת היא, יונתי, תמתי". הטקסט מפרש את המילה "אחת" כמחשבה היחידה של מלכות.

Song of Songs 6:9 שיר השירים ו:ט

אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ברה היא לילדתה ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללוה:

My dove, my undefiled, is but one; She is the only one of her mother; She is the choice one of her that bore her. The daughters saw her, and called her happy; Yea, the queens and the concubines, and they praised her

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ו, ט.

פסקה 4

16 הסתרתי פני רגע ממך

"ברגע קטן הסתרתי פני ממך, ובחסד עולם ארחמך". המאמר מפרש את הדברים כך שכל הגלות אינה אלא רגע בעיני ה'.

Isaiah 54:8 ישעיהו נ"ד:ח

בששף קצף הסתרתי פני רגע ממך ובחסד עולם רחמתיך אומר גאלך Havayah

In a little wrath I hid My face from thee for a moment; But with everlasting kindness will I have compassion on thee, Saith the L-RD thy Redeemer

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נד, ח.

17 שעלו במחשבה

שישה דברים קדמו לבריאת העולם: מהם שנבראו, ומהם, ובהם האבות וישראל, "עלו במחשבה" להיבאר. המאמר מביא זאת כמקור לכוחן של הנשמות לעורר את הרצון העליון.

Bereshit Rabbah 1:4 בראשית רבה א:ד

"בראשית ברא אלקים" ששה דברים קדמו לבריאת העולם יש מהן שנבראו ויש מהן שעלו במחשבה להבראות. התורה והכסא הכבוד נבראו תורה מנין שנאמר (משלי ח, כב): "ה' קנני ראשית דרכו" כסא הכבוד מנין דכתיב (תהלים צג, ב): "נכון כסאך מאז וגו'". האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח, עלו במחשבה להבראות האבות מנין שנאמר (הושע ט, י): "כענבים במדבר וגו' ישראל מנין שנאמר (תהלים עד, ב): "זכור עדתך קנית קדם" בית המקדש מנין שנאמר (ירמיה יז, יב): "כסא כבוד מרום מראשון וגו' שמו של משיח מנין שנאמר (תהלים עב, יז): ...

In the beginning, G-d created" - six items preceded the "creation of the world; some of them were [actually] created, and some of them G-d contemplated creating, [though He did not actually do so]. The Torah and the Throne of Glory were created. Torah, from where is it derived? As it is stated: "The L-rd made me at the beginning of His way" (Proverbs 8:22). The Throne of Glory, from where is it derived? "Your

11 למען אחי ורעי

"למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך". עוד שימוש ב"רע" לתיאור חבר קרוב.

Psalms 122:8 תהילים קכ"ב:ח

למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך:

For my brethren and companions' sakes, I will now say:

'Peace be within thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קכב, ח.

12 זה דודי וזה רעי

"זה דודי וזה רעי, בנות ירושלים". בשיר השירים כנסת ישראל מכנה את ה' בשם "רעי".

Song of Songs 5:16 שיר השירים ה:ט"ז

הכו ממתקים וכלו מחמדים זה דודי וזה רעי בנות ירושלים:

His mouth is most sweet; Yea, he is altogether lovely. This is my beloved, and this is my friend, O daughters of 'Jerusalem

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ה, טז.

13

על "לסוסתי" קורא רבי יונתן את "רעייתי" במשמעות "מפרנסתי" — אלה שמקיימים אותי, ו"מאכילים" את ה' בשני הקרבנות היומיים, אחד בבוקר ואחד אחר הצהריים. זהו הפירוש הראשון במאמר ל"רעייתי".

Shir HaShirim Rabbah 1:9:6 שיר השירים רבה א:ט"ו

דבר אחר, דמיתך רעיתי, רבנן אמרי לפי שנדמו ישראל לסוסים נקבות ומצריים הרשעים זכרים מזהמים, והיו רצים אחריהם עד ששוקעים בים. אמר רבי סימון חס ושלום לא נדמו ישראל לסוסים נקבות, אלא גלי הים נדמו לסוסים נקבות, ומצריים לסוסים זכרים מזהמים, ורצו אחריהם עד ששקעו בים, והיה המצרי אומר לסוס אֶתְמוֹל הִיִּיתִי מושקך לנילוס ולא היית בא אחרי ועכשו אתה משקעני בים. והיה הסוס אומר לרוקבו (שמות טו, א): רמה ...

Another matter, "I have likened you [dimitikh], my love," the Rabbis say: Because Israel appeared like mares, and [the horses of] the wicked Egyptians were aroused stallions, and they were pursuing them until they sank in the sea. Rabbi Simon said: Heaven forbid, Israel did not appear like mares, but rather the waves of the sea appeared like mares and [the horses of] the wicked Egyptians were aroused stallions, and they pursued them until they sank them in the sea. The ... Egyptian would say to his horse: 'Yesterday, I would

Midrash Rabbah -- TE (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

14

בנבואת יחזקאל על ה' כרועה האמיתי של ישראל: "במרעה טוב ארעה אותם, ובהרי מרום ישראל יהיה נוהם".

Ezekiel 34:14 יחזקאל ל"ד:י"ד

במרעה טוב ארעה אתם ובהרי מרום ישראל יהיה נוהם שם תרבענה בנה טוב ומרעה שמן תרענה אליהרי ישראל:

I will feed them in a good pasture, and upon the high mountains of Israel shall their fold be; there shall they lie down in a good fold, and in a fat pasture shall they feed upon the mountains of Israel

23 אלמלא תרגומו דהאי קרא

רב יוסף אומר שאלמלא תרגום הפסוק "ביום ההוא יגדל המספד בירושלים", לא היה יודע מה משמעותו. הטקסט מביא זאת כדי להראות שתרגום מגלה את המקור.

Megillah 3a:10 מגילה ג א:י

ואמר רב יוסף: אלמלא תרגומא דהאי קרא — לא ידענא מאי קאמר: ביומא ההוא יסגי מספדא בירושלים כמספדא דאחאב בר עמרי דקטל יתיה הדריומון בן טבריומון ברמות גלעד וכמספדא דיאשיה בר אמון דקטל יתיה פרעה חגירא בבקעת מגידו.

Were it not for the targum of this verse, we should not know what it means. [The Targum (in Aramaic) is as follows]: 'On that day shall there be great mourning in Jerusalem like the mourning of Ahab son of Omri who was killed by Hadadrimmon son of Rimmon in Ramot Gilead and like the mourning of Josiah son of Ammon who was killed by Pharaoh the lame in the plain of Megiddo

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Daf Shevui (CCO)

Moed Katan 28b:17-18 מועד קטן כ"ח ב:יז-י"ח

נענה רבי עקיבא ואמר: "ביום ההוא יגדל המספד בירושלים כמספד הדריומון [בבקעת מגידו]", ואמר רב יוסף: אלמלא תרגומיה דהאי קרא, לא הוה ידענא מאי קאמר. בעידנא ההוא יסגי מספדא בירושלים כמספדא דאחאב בר עמרי דקטל יתיה הדריומון בר טבריומון, וכמספד דיאשיה בר אמון דקטל יתיה פרעה חגירא בבקעת מגידו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

מגילה ג, א. מו"ק כח, ב. וראה בארוכה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקד.

24 ואהבת בכל לבבך

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך". הטקסט דורש את "ואהבת" בגימטריה כשתי פעמים אור.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ו, ה.

25 ואהבת כ"פ אור

בסוף פרשת במדבר מובאת הערה בסוגריים, המצטטת את עץ חיים, ולפיה שחוק הוא פעמיים "אור", וכך גם "ואהבת"; השחוק שם הוא התענוג הגלוי הנמשך באמצעות הביטול והמסירות נפש שבקריאת שמע.

הערת קה"ת

ע' ס"פ במדבר (יט, ד) נ' מאדמו"ר. [כ]. ראה שער הכוונות כוונת ק"ש. פע"ח שער הק"ש פכ"ג. וראה תו"א לג, ג.

throne stands firm from earliest time, [You are from ... ,eternity]" (Psalms 93:2). The patriarchs, Israel Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

18 מי לי בשמים ועמך לא חפצתי

"מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ". המאמר מביא פסוק זה לעניין רצון המכוון לה' בלבד.

Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה

מִי־לִי בַשָּׁמַיִם וְעִמָּךְ לֹא־חִפְצָתִי בָאָרֶץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire .none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 5

19 יפה את רעיתי כתרצה

"יפה את, רעיתי, כתרצה, נאה כירושלים". הטקסט שומע במילה "תרצה" את המילה "רצון".

Song of Songs 6:4 שיר השירים ו:ד

יָפָה אֶת רַעֲיָתִי כְתֹרֶצָה נְאוּהָ כִּירוּשָׁלַם אֵימָה כְּנִדְגָלוֹת:

Thou art beautiful, O my love, as Tirzah, Comely as Jerusalem, Terrible as an army with banners

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ו, ד.

20 והי על מצחו תמיד לרצון

על ציץ הזהב שעל מצחו של הכהן הגדול נאמר: "והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה'". הטקסט קושר את המצח ואת הגולגולת לרצון.

Exodus 28:38 שמות כ"ח:ל"ח

וְהָיָה עַל־מִצְחָ אֶהֱרֹן וְנָשָׂא אֶהֱרֹן אֶת־עוֹן הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־מִתְנַת קֹדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל־מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי ה'

And it shall be upon Aaron's forehead, and Aaron shall bear the iniquity committed in the holy things, which the children of Israel shall hallow, even in all their holy gifts; and it shall be always upon his forehead, that they may be accepted before the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כח, לח.

21 אזי נק' רעותא דלכא

הערת קה"ת מפנה לתשובת הרבי זו בקשר למונח "רעוואת דליכא"; היא אינה מפרטת מה נדון שם.

הערת קה"ת

ראה תשובות וביאורים מכ"ק אדמו"ר סי' כ (נדפס בקובץ ליובאוויטש חוברת טו). ספר הערכים חב"ד כרך א ע' תרט ואילך.

22 שהתרגום ענינו הוא פיי הלשון הקודש

ההערה מפנה לאור התורה על נביאים וכתובים בעניין תפקידו של התרגום לפרש את לשון הקודש.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקד.

אָד לְכָלוֹ? והוא למטה מהכתר העליון. בהערת קה"ת מצינים עמוד זה כמקור לכך שחכמה נקראת אבא.

Zohar, Kedoshim 4:38-39 ספר זוהר, קדושים ד':ל"ח-ל"ט

32 בנים אתם לה' אלקיכם

"בנים אתם לה' אלקיכם". הטקסט מביא פסוק זה ביחס לצדיקים, שהם בנים לאבא, החכמה העליונה.

Deuteronomy 14:1 דברים י"ד:א

בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְדוּ וְלֹא-תִשְׁמִי קַרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמֵת:

Ye are the children of the L-RD your G-d: ye shall not cut yourselves, nor make any baldness between your eyes for the dead

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יד, א.

33 ברא כרעא דאבוה

הערת קה"ת מצינת את החיבור הקבלי הזה כמקור לאמרה "ברא כרעא דאבוה".

Yevamot 3a:2-4 יבמות ג' א:ב'-ד'

דָּאָמַר רַבָּא: אָמַר לִי רַב יֶצְחָק בַּר אֲבָדִימִי: אֲתִיא "הִנֵּה" אֲתִיא "הִנֵּה", אֲתִיא "וְזָמָה" "וְזָמָה". הִשְׁתָּא דְאָמַרְתָּ כָּל מַלְתָּא דְאֲתִיא מִדְּרָשָׁא חֲבִיבָא לְקָה, לִיתְנִי לְאַחוּת אִשָּׁה לְבִסּוּף! אִידִי דְאִידִי בְּאִיסוּר אַחוּתָא, תְּנָא אַחוּת אִשָּׁתָא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יונת אלם רפ"ב. וראה תוד"ה מקמי יבמות ג, א. ע"ל ח' דברים (יב, ג). וש"נ. [כ].

34 ברא כרעא דאבוה

התוספות (בדיבור המתחיל "מיקמי") מסבירים שאשת הבן היא קרובה יותר מאשת האב, "דהבן כרעא דאבוה" — שהבן הוא רגלו של אביו. הטקסט מיישם את האמירה על הנשמות, שהן "רגל" של אביהן העליון.

Tosafot on Yevamot 3a תוספות על יבמות ג' א

35 ועמ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי

במאמר "השמים כסאי והארץ הדום רגלי" כנסת ישראל נקראת "רגל", כמו בפסוקים "בנים אתם לה' אלקיכם" ו"ברא כרעא דאבוה". לרגל יש מעלה שאין לראש: היא נושאת אותו למקום שאליו הוא רוצה להגיע, וריפוי שניתן לרגל מרפא את הראש.

הערת קה"ת

ישעיי רס"י סו. [כ]. תו"א פ' בראשית.

36 והארץ הדום רגלי

"השמים כסאי והארץ הדום רגלי". הטקסט מפנה לדיון שלו בפסוק זה.

Isaiah 66:1 ישעיהו ס"ו:א

כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֶדֶם רַגְלִי אֵינִי בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵינִי מְקוֹם מְנוּחָתִי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 ואהבת כ"פ אור

האריז"ל מלמד שבעת אמירת "ואהבת" יש לכוון להמשיך שני אורות לכתר של נוקבא, שכן "שני אורות" עולה בגימטריה כמניין "ואהבת". הערת קה"ת מביאה זאת בקשר לגימטריה זו.

Pri Etz Chaim, Gate of the Recitation of the Shema 23:6 פרי עץ חיים, שער הקריאת שמע כ"ג:ו'

כשתאמר ואהבת, תכוין להוריד ב' אורות לכתר דנוקבא כמבואר אצלנו, שהכתר שלה הם ב' אורות לבד, והם גימטריא ואהבת. כי מכאן מתחיל כתר דנוקבא, וז"ש ואהבת את, כי את היא נוקבא. ואהבתך את השכינה תלוי בה, בהשפעת אליה את הכתר שלה. ואני שמעתי למהר"ם מינץ ששמע ממורי זלה"ה, שיכוין להוריד אליה ב' מוחין, כי אין לה רק ב'. אך הדעת נוטה למה שכתבתי אני, כי אין מלת אור שייך אלא בכתר, כי ג' פעמים אור הם כתר דדוכרא. ודנוקבא הם ב' לבד:

Pri Etz Chaim (Public Domain)

פסקה 6

27 תרין ריעין

בתחילת פרשת ראה, "ראה אנכי נתן לפניכם", הי"ד של השם היא חכמה — ביטול שלמעלה מהבנה — והח"א העליונה היא בינה, התבוננות בגדולת ה'. על שתי הבחינות האלה אומר הזוהר שהן "שני רעים שאינם נפרדים לעולם", ולכן האדם צריך את שתיהן יחד בעבודתו: התבוננות בלי ביטול אינה מתקיימת לאורך זמן.

הערת קה"ת

זח"ג (ד, א). וע"ל ר"פ ראה. [כ].

28 תרין ריעין

על הפסוק "אכלו רעים" (שיר השירים ה, א), אומר רבי שמעון שהמקום העליון, שמדרגותיו מאוחדות ושמחות ואינן נפרדות לעולם, נקרא "רעים", כמו בפסוק "ונהר יוצא מעדן": עדן והנהר אינם נפרדים לעולם. הטקסט מכנה את חכמה ובינה "שני רעים".

Zohar, Vayikra 2:29-3:41 ספר זוהר, ויקרא ב':כ"ט-ג':מ"א

פסקה 7

29 ח"ע נק' אבא

הערת קה"ת מפנה Zohar III, 290a למילים האלה.

Zohar III, 290a זח"ג רצ, א

הערת קה"ת

זח"ג (פכ, א. רעה, ב). [כ]. ראה זח"ג רצ, א.

30 ח"ע נק' אבא

בפרשת כי תצא מסביר הזוהר את האמירה "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו": יראת חטא היא אימא עילאה, תשובה, וחכמה היא אבא עילאה, "אב"; כאשר היראה קודמת, החכמה שורה על האדם והוא נקרא "בן", ככתוב: "בנים אתם לה' אלקיכם".

Zohar, Ki Teitzei 7:51-11:61 ספר זוהר, כי תצא ז':נ"א-י"א:ס"א

31 ח"ע נק' אבא

ברעיא מהימנא על פרשת קדושים (זוהר III, 82a), הרועה הנאמן מדבר על כבודם של אבא ואמא עילאין: "אבא הוא חכמה", ככתוב: "הלווא אב

But his bow abode firm, And the arms of his hands were made supple, By the hands of the Mighty One of Jacob, From thence, from the Shepherd, the Stone of Israel
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

משם רועה אכן 43

בפרשת ויחי מדבר הוזהר על ה"אבן" היקרה, שבה נאחזים המלאכים שלמעלה וישראל שלמטה; הלוחות נחצבו ממנה, "וזהו סוד 'משם רועה אכן ישראל'". הטקסט מציין את העמוד הזה.

Zohar, Vayechi 43:450-462 ספר הזהר, ויחי מ"ג:ת"נ-תס"ב
The two tablets of stone were also hewn from this stone; and this was also called "the stone of Israel" (Gen. 49, 24), as has been explained

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

אור אבא המלובש בז"א שנק' שמים 44

ההערה מציינת שהקטע הזה מצוטט שם באור התורה.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקסח.

פסוקה 8

45 (ג) והנה פי הנך יפה רעיתי

באור התורה על שלח, המצוטט בהערה, נאמר שהיופי הוא דווקא בריבוי צבעים, "כמבואר בדיבור המתחיל הנך יפה רעיתי", ושהמאמר על ציצית קשור למאמר זה. תוכן הסעיף מובא גם באור התורה על כי תצא.

הערת קה"ת

באוה"ת פי שלח ע' תקפג מציין: "הנה היופי הוא דוקא בכמה גוונין וכמשנ"ת בד"ה הנך יפה רעיתי הנ"ל [— הכוונה לכאן] יעו"ש דדרוש ההוא מתקשר ושייך לדרוש זה [— הגהות על ד"ה ועשו להם ציצית שבסידור ג, ג]". תוכן סעיף זה מובא באוה"ת כי תצא ע' תקקטס.

והם דרך כלל ג' גוונים לבן אדום וירוק 46

באור התורה על שלח מדובר בארבעה צבעים, ובהם לבן, אדום וירוק, כנגד ארבעת פני המרכבה: אריה, שור, נשר ואדם. תמליל אחר של המאמר מוסיף צבע רביעי, תכלת, שהיא קבלת עול מלכות שמים, הקושרת את שלושת לבושי הנפש — מחשבה, דיבור ומעשה — לתורה ולמצוות.

הערת קה"ת

באוה"ת שלח ע' תקפג מציין לכאן: "כלול מד' גוונים לבן ואדום וירוק ככתי' כו' והן ד' חיות שבמרכבה פני ארי' פני שור פני נשר פני אדם כו'". וראה באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתקו (הנחה אחרת ממאמר זה "יש בחי' גוון רביעי והוא גוון תכלת שהוא בחי' קבעומי" לקשר ג' לבושי הנפש מחדו"מ בתומ"צ").

כמראה הקשת 47

"כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם, כן מראה הנוגה סביב". הטקסט משתמש בכך כדי לתאר את צבעי הקשת.

Ezekiel 1:28 יחזקאל א':כ"ח

כְּמֵרָאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כִּן מֵרָאָה הַנוֹגֵה סָבִיב הוּא מֵרָאָה דְּמוּת כְּבוֹד־ה' וְאַרְאֶה וְאֶפְלֵי עַל-פְּנֵי וְאֶשְׁמַע קוֹל מִדְּבַר:

As the appearance of the bow that is in the cloud in the day of rain, so was the appearance of the brightness round about. This was the appearance of the likeness of the glory of the L-RD. And when I saw it, I fell upon my face, and I heard a voice of one that spoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פותח את ידיך 37

"פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון". הטקסט קורא "ידך" כ"יודך" — היו"ד של שם הוי' — ואת "רצון" כרצון האלוהי.

Psalms 145:16 תהילים קמ"ה:ט"ז

פֹּתֵחַ אֶת-יָדְךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל-חַי רָצוֹן:

Thou openest Thy hand, And satisfiest every living thing with favour

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, טז.

רצון יראיו 38

"רצון יראיו יעשה ואת שוועתם ישמע ויושיעם". הטקסט מביא פסוק זה כדי להראות שרצון ה' מצטרף לרצונם של יראיו.

Psalms 145:19 תהילים קמ"ה:י"ט

רָצוֹן-יִרְאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת-שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:

He will fulfil the desire of them that fear Him; He also will hear their cry, and will save them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 בד"ה כי עמך מקור חיים

במאמר זה נדרש "השקיפה ממעון קדשך מן השמים" כאילו נאמר "שם מים" — התורה, שנמשלה למים. באמצעותה ה' "יכרך את עמך את ישראל", שכן בזכות התורה ישראל נחשבים בעיניו לדבר בעל ערך.

הערת קה"ת

תו"א פ' מקץ.

40 השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את

"השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל". הטקסט מסביר את המילים "מן השמים" באמצעות הביטוי "אביהם שבשמים".

Deuteronomy 26:15 דברים כ"ו:ט"ו

הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קֹדֶשְׁךָ מִן-הַשָּׁמַיִם וּבֵרַךְ אֶת-עַמְּךָ אֶת-יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ אָרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:

Look forth from Thy holy habitation, from heaven, and bless Thy people Israel, and the land which Thou hast given us, as Thou didst swear unto our fathers, a land flowing with milk and honey

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41 ע"פ ראה אנכי

המאמר הראשון של Parshas Re'eh מכנה את חכמה, היוד של השם, "משכיל לאיתן", כשאתן פירושו כוח, ואת בינה, הה"א העליונה, התבוננות. שתי המדרגות נקראות "נקודה בהיכלה" ו"תרין ריעין דלא מתפרשין". הדבר מתאים לדרשת הטקסט על "ותשב באיתן קשתו".

הערת קה"ת

לעיל ר"פ ראה.

42 ותשב באיתן

"וקשתו איתנה ... משם רועה אכן ישראל". בסוגריים כתוב "איתן", כרמז לחכמה ובינה, שמהן שואב "הרועה".

Genesis 49:24 בראשית מ"ט:כ"ד

וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קֶשֶׁתוֹ וַיַּפֹּז וַיַּרְעִי יָדָיו מִיָּדֵי אָבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רֹעֵה אֶכֶן יִשְׂרָאֵל:

הערת קה"ת

יחזקאל א, כח.

48 חיור סומק וירוק

על נח מתאר הוזהר את הרקיע שכוללים בו כל הצבעים — ירוק, אדום, לבן וספיר — ומצטט "כמראה הקשת"; הוא דורש את "קשתי" על יסוד דברי יוסף: "ותשב באיתן קשתו".

Zohar, Noach 33:259-34:272 ספר הוזהר, נח ל"ג:רנ"ט-ל"ד:ער"ב
Further, the firmament with its enclosed square contains the gamut of all the colours. Outstanding are four colours, each engraved with four translucent signs, both higher and lower. These when decomposed become twelve. They are green, red, white, and sapphire, which is made up of all these colours. Hence it is written, "As the appearance of the bow that is in the cloud in the day of rain, so was the appearance of the brightness round about. This was the appearance of ... "the likeness of the glory of the L-rd

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

49 וע' בפ' נח דע"א ב'

ההערה מפנה לאור התורה על נח בהקשר להפניה זו לזוהר.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' נח כרך א כא, ב.

50 נכסוף נכספתה לבית אביך

לבן אומר ליעקב: "נכסוף נכספת לבית אביך". הטקסט קושר בין "נכסוף", געגוע, לבין "כסף", וכך גם לצבע הלבן.

Genesis 31:30 בראשית ל"א:ל'

ועתה הלה הלקת פיינכסף נכספתה לבית אביך למה גנבת את אלוקי:
And now that thou art surely gone, because thou sore long-
est after thy father's house, wherefore hast thou stolen my
?gods

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לא, ל. וראה בענין הפסוק לעיל מסעי צ, סע"ב. וראה גם אוה"ת תצוה ע' איתריג.

51 ובמ"א נתבאר שזוה ענין האהבה הטבעית

ההערה מפנה לאור התורה על נח לביאור "במקום אחר" על הלבן כאהבה טבעית.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' נח כרך א עב, א.

52 לגוון לבן שהוא גוון עצמי

שם הלבן הוא הדבר עצמו ולא צבע שמוסף עליו, ואילו האדום והירוק הם צבעים הנוספים עליו. כך גם לפני שהכלים הגבילו את האור, לא הייתה לאורות מידה מוגדרת; הם למעלה מהמידות, ואף למעלה מחכמה, בינה ודעת.

הערת קה"ת

ראה לעיל פ' אחרי כח, ג ובמ"מ לשם. וראה בסה"מ תקס"ד ע' קלו שאברהם הוא בחי' לבן. וראה במ"מ לשם.

53 שמאל דוחה

"לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת". הטקסט מסביר שהיד השמאלית

הדוחה רומזת ליראה, להנמכה העצמית שבאה בעקבות האהבה.

Sotah 47a:6-7 סוטה מ"ז א:ו-ז'

תנו רבנן: לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגלגל בשתי ידיו, ולא כיהושע בן פרחיה שדחפו לישו הנוצרי מתלמידיו בשתי ידיו. אלישע מאי היא, דכתיב: "ויאמר נעמן הואל קח כפרים", וכתיב: "ויאמר אליו לא לבי הלה כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן וכקר וצבדים ושפחות".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

54 ע"פ השמים כסאי

המאמר השני בתורה אור מפרש את "השמים כסאי" כשיבה (שוב), ירידה כשל אדם היושב ומשפיל את קומתו, לאחר ה"רצוא" של האהבה. מתוך העמוד הזה הוא מסביר שכעת, כשהקליפה מסתירה את האלוקות, צריך תחילה להיות הרצוא — ביטול היש — ולאחריו השוב; ואילו לעתיד לבוא השמים והארץ החדשים יבואו מאתערוותא דלעילא בלבד.

הערת קה"ת

תו"א ב, ג ואילך.

55 השמים כסאי

"השמים כסאי והארץ הדום רגלי". הטקסט מפנה לדיון בפסוק זה בעניין ההנמכה העצמית של היראה.

Isaiah 66:1 ישעיהו ס"ו:א'

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו עלי ואיזה מקום מנוחתי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 אברהם אוהבי

"ורע אברהם אוהבי". מידתו של אברהם היא אהבה.

Isaiah 41:8 ישעיהו מ"א:ח'

ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך ורע אברהם אוהבי:

But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The
;seed of Abraham My friend

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

57 ופחד יצחק

אור התורה על שיר השירים מצטט כאן את הוזהר (1:137b).

הערת קה"ת

באוה"ת שה"ש כרך א ע' קעג מציין כאן לזח"א קלו, ב.

58 ופחד יצחק

יעקב אומר: "אלקי אבי, אלקי אברהם ופחד יצחק". מידתו של יצחק היא יראה, גבורה.

Genesis 31:42 בראשית ל"א:מ"ב

לולי אלקי אבי אלקי אברהם ופחד יצחק הנה לי כי עתה ריקם שלחתי את יעני ואת יגיע כפי ראה אלוקים ויוכח אמש:

Except the G-d of my father, the G-d of Abraham, and the Fear of Isaac, had been on my side, surely now hadst thou sent me away empty. G-d hath seen mine affliction and the labour of my hands, and gave judgment yesternight

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 לגדולתו אין חקר

"גדול ה' ומהולל מאוד, ולגדולתו אין חקר". הטקסט משתמש בפסוק זה ביחס לגדולה שעליה מתבוננים.

Psalms 145:3 תהילים קמ"ה:ג

גדול ה' ומהלל מאד ולגדלתו אין חקר:

Great is the L-RD, and highly to be praised; And His greatness is Unsearchable

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

60 מעיקרא רמה

כאשר הגיע רבי לפסוק "השליך משמים ארץ", נשמת הספר מידו והוא אמר: "מאיגרא רמה לכירא עמיקתא". הביטוי שבטקסט "ממקום גבוה וכו'" (בדפוס: מעיקרא רמה) הוא אמירה זו, המיושמת על ירידת הנשמה.

Chagigah 5b חגיגה ה' ב

61 בפרס שער הגוונים ספ"ג

מאור התורה, המצוטט בהערה, מוסיף "ופרק ב" ומסביר שהירוק הזה הוא "כמו כרכום וכמו חלמון ביצה", והוא באמת תערובת של אדום ולבן, כפי שאמר רשב"י: "ירוק כולל לבן ואדום".

הערת קה"ת

"ופ"ב, שהירוק הזה הוא הירוק כמוריקא וכחלמון ביצה שהוא ממש כללות אדום ולבן, וכן פ"י הרשב"י ירוק כליל חיוור וסומק" — אוה"ת שה"ש כרך א ע' קעג.

62 מהלכים

"ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". הטקסט רומז לכך: באמצעות שלוש המדות יחד הנשמה ממשיכה לעלות.

Zechariah 3:7 זכריה ג':ז

כה־אמר ה' צבאות אֶם־בְּדַרְכִּי תֵלֵךְ וְאִם־אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמָר וְגַם־אֶתֶּה תִּדּוֹן אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמָר אֶת־חֲצָרִי וְנָתַתִּי לָךְ מֵהַלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה:

Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways,' and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free access among these that stand by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 בדי"ה שניך כעדר הרחלים

שם, "שניך" — "שנייך" — היא האות שי"ן, שעל פי תיקוני זוהר כוללת "שלושה עדרי צאן", שלושת האבות; שלושת הווי"ם שבה הם שלוש אמירות ה"קדוש" של הקדושה. הערת קה"ת מצטטת מן המאמר, שעל ידי צירוף והתכללות נמשכים לתוכן כוח וחיות העולים על אלה של כל אות בפני עצמה.

הערת קה"ת

ראה לקמן לה, א ואילך "ע"י הצירוף והתכללות נמשך בהן כח וחיות מה שלמעלה מערך הכח והחיות של כל אות בפ"ע".

64 שניך כעדר הרחלים

"שייניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה". הטקסט מפנה למאמרו על פסוק זה.

Song of Songs 6:6 שיר השירים ו':ו

שְׁנִיךָ כְּעֶדֶר הָרְחִלִּים שָׁעֲלוּ מִן־הָרְחֶצֶה שְׁכָלָם מִתְאַיְמוֹת וְשִׁכְלָה אֵין בָּהֶם:

Thy teeth are like a flock of ewes, Which are come up from the washing; Whereof all are paired, And none faileth among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

65 ונאספו שמה כל העדרים

בבאר שבה פגש יעקב את רחל נאמר: "ונאספו שמה כל העדרים". הטקסט מפנה לביאורו על הפסוק "וידעת היום" בקשר לפסוק זה.

Genesis 29:3 בראשית כ"ט:ג

וְנֹאֲסְפוּ־שָׁמָּה כָּל־הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקוּ אֶת־הַצֹּאן וְהִשְׁבּוּ אֶת־הָאֶבֶן עַל־פִּי הַבְּאֵר לְמִקְמָהּ:

And thither were all the flocks gathered; and they rolled the stone from the well's mouth, and watered the sheep, and put — the stone back upon the well's mouth in its place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 תפלות אבות תקנום

רבי יוסי בן רבי חנינא אומר: "תפילות אבות תיקנום": אברהם תיקן את תפילת שחרית, יצחק את תפילת מנחה, ויעקב את תפילת ערבית.

Berakhot 26b:4-5 ברכות כ"ו ב:ד-ה'

איתמר, רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפלות אבות תקנום. רבי יהושע בן לוי אמר: תפלות כנגד תמידיו תקנום. תנא קוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא, ותנא קוותיה דרבי יהושע בן לוי. תנא קוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא: אברהם תקן תפילת שחרית, שנאמר: "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם", ואין "עמידה" אלא תפלה, שנאמר: "ויעמד פינחס ויפלי".

It has been reported : R. Jose b. R. Hannina said : The Patriarchs instituted the Tefillot. R. Joshua b. Levi said: The Tefillot were instituted to correspond with the continual sacrifices. There is a teaching in agreement with both of them. There is a teaching in agreement with R. Jose b. R. Hannina: Abraham instituted the morning Tefillah; as it is said, "And Abraham got up early in the morning to the place where he had stood" (Gen. xix. 27) — "standing" means prayer; as it is ... said, "Then

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ברכות כו, ב. ובהנסמן בשער י"ז שם.

67 ליעקב אשר פדה את אברהם

"לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם". הטקסט מפרש זאת כחמלה המשלימה את האהבה.

Isaiah 29:22 ישעיהו כ"ט:כ"ב

לְכֵן כֹּה־אָמַר ה' אֱלֹהֵי־בֵית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אַבְרָהָם לֹא־עָתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְוָרוּ:

70 מדת יעקב

על פרשת לך לך אומר הוזהר שיצחק הודיע שיש דין ודין למעלה, ויעקב בא ועורר רחמים בעולם.

Zohar, Lech Lecha 24:248-259 ספר הזהר, לך לך כ"ד:רמ"ח-רנ"ט

71 מדת יעקב

על פרשת שמני דורש הוזהר את הפסוק "זכור רחמך ה' וחסדיך": "רחמך" הם יעקב, ו"חסדיך" הוא אברהם.

Zohar, Shmini 4:40-49 ספר הזהר, שמני ד':מ"מ-מ"ט

72 הערת קה"ת מפנה ל Song of Songs 2 למילים האלה.

Song of Songs 2 שיר השירים ב'

פסוקה 10

73 והנה זה הוא היפה הראשון הוא בחי' נעשה

בנוסח האחר, המצוטט בהערה, ה"הנך יפה" הראשון הוא ה"נעשה" שאמרו ישראל בקבלת התורה: "נעשה לנו" את היופי והתפארת, באמצעות עבודת ה' בשלושת הצבעים, מלמטה למעלה, וכך הם מתקשטים.

הערת קה"ת

באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתקו (הנחה אחרת מהמאמר): "וזה"ש שהנך יפה הלזו הראשון הוא מאמר נעשה שאמרו ישראל בקבלת התורה פ"י נעשה לנו אנחנו בעצמינו היופי והת"ת ע"י העבודה שיעבדו את ה' בג' גוונים הנ"ל שבא מלמטה למעלה שמפארי' הם בעצמן א"ע כנ"ל".

74 ולבטל רצונך מפני רצונו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אבות ב, ד.

75 ולבטל רצונך מפני רצונו

המשנה מלמדת: "בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך".

Pirkei Avot 2:4 משנה אבות ב':ד'

הוא ה"ה אומר, עשה רצונו כרצונו, כדי שיעשה רצונו כרצונו. בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונו. הלל אומר, אל תפרש מן הצבור, ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע, שסופו להשמע. ואל תאמר לקשאפנה אשנה, שמא לא תפנה:

He used to say: do His will as though it were your will, so that He will do your will as though it were His. Set aside your will in the face of His will, so that he may set aside the will of others for the sake of your will. Hillel said: do not separate yourself from the community, Do not trust in yourself until the day of your death, Do not judge your fellow man until you have reached his place. Do not say something that can-

... not be

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

76 אבל יפה השני

אור התורה מפנה שם לקטע הזה ודנה בו בהרחבה.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תריג שמציין לכאן ע"ש בארוכה.

Therefore thus saith the L-RD, who redeemed Abraham, concerning the house of Jacob: Jacob shall not now be ;ashamed, Neither shall his face now wax pale

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Tanya, Likkutei Amarim 32:6 חלק ראשון; ליקוטי אמרים ל"ב:ו'

וגם המקורבים אליו והוכיחם ולא שבו מעונותיהם שמצוה לשנאותם - מצוה לאהבם גם כן. ושתיהן הן אמת: שנאה - מצד הרע שבהם, ואהבה - מצד בחינת הטוב הגנוז שבהם, שהוא ניצוץ אלקות שבתוכם המחייה נפשם האלקית. וגם, לעורר רחמים בלבד עליה, כי היא בבחינת גלות בתוך הרע מסטרא אחרא הגובר עליה כרשעים, והרחמנות - מבטלת השנאה ומעוררת האהבה, כנודע ממה שכתוב: ל"יעקב אשר פדה את אברהם".

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ישע"י כט, כב. ע"ל המאמר ד"ה וספרתם פ"ב [אמור לה, ג]. וש"נ. [כ]. וראה תניא פל"ב ובהערות ותיקונים לכ"ק אדמו"ר שם.

68 מדת אהבה מדת אברהם

"זרע אברהם אוהבי": האהבה היא מדתו של אברהם.

Isaiah 41:8 ישעיהו מ"א:ח'

ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי:

But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The ;seed of Abraham My friend

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ישע"י מא, ח.

69 רחמנות מדת יעקב

על "כרחם אב על בנים" אומר רבי לוי שהרחמן ביותר מבין האבות הוא יעקב, שהקדים ללכת לפני משפחתו ואמר: מוטב שיכה אותי ולא אותם.

Bereshit Rabbah 78:8 בראשית רבה ע"ח:ח'

וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה - הדא אמרה: אחרון אחרון חביב. והוא עבר לפניהם, הה"ד (תהלים קג): כרחם אב על בנים. תני, ר' חייא: כרחמן שבאבות. ואי זה הוא רחמן שבאבות? ר' יהודה אמר: זה אברהם. אמר אברהם (בראשית יח): חלילה לך מעשות כדבר הזה. ר' לוי אמר: יעקב והוא עבר לפניהם, אמר: טב דיגע בי ולא בהון. וישתחו ארצה שבע פעמים למה שבע? על שם (משלי כד): כי שבע יפול צדיק וקם. דבר אחר: למה שבע? אמר לו: הוי רואה את עצמך כאלו את נתון לפני משבעה קינקלין ...

He placed the maidservants and their children first, and "Leah and her children next, and Rachel and Joseph last" (Genesis 33:2). "He placed the maidservants and their children first" - this is to say: The farther back one is, the more he is beloved. "He passed before them and prostrated himself earthward seven times, until he reached his brother" (Genesis 33:3). "He passed before them" - that is what is written: "As a father has mercy upon his son" (Psalms ... 103:13). Rabbi Hiyya taught: Like the most merciful of the Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

Tanya, Likkutei Amarim 42 חלק ראשון; ליקוטי אמרים מ"ב

הערת קה"ת

ראה זהר לך פז, ב. שמיני לה, א. ב"ר פע"ח, ח. וראה תניא פמ"ב.

עליונות אלה ככבוד שישאל מקבל.

I Chronicles 29:11 דברי הימים א כ"ט:י"א

לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כייכל בשמים ובאֶרֶץ
לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש:

Thine, O L-RD, is the greatness, and the power, and the glo-
ry, and the victory, and the majesty; for all that is in the
heaven and in the earth is Thine; Thine is the kingdom, O
L-RD, and Thou art exalted as head above all

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דה"א כט, יא.

82 ע"פ ועשו להם ציצית

ההערה מזהה את הדיון ב"ועשו להם ציצית" עם הדיון שבסידור, בחלק
העוסק בציצית.

הערת קה"ת

בסידור שער הציצית.

83 ועשו להם ציצית

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית". הטקסט מפנה
למאמר שלו על פסוק זה.

Numbers 15:38 במדבר ט"ו:ל"ח

דבר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְפֵי כְּגִדֵיהֶם
לְדֶרְתָּם וְנָתַנוּ עַל־צִיצִית הַכָּנָף פִּתִּיל תְּכֵלֶת:

Speak unto the children of Israel, and bid them that they'
make them throughout their generations fringes in the cor-
ners of their garments, and that they put with the fringe of
each corner a thread of blue

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 סדי"ה בהעלותך את הנרות

בסוף המאמר ההוא, "שירוד על פי מדותיו" פירושו שמדותיו ואהבתו של
הקדוש ברוך הוא מתגלות מלמעלה למטה. אין זה כאהבתו של אדם, העולה
מלמטה מתוך צימאון, באמצעות התורה והמצוות, הממשיכות את שלוש
עשרה מדות הרחמים.

הערת קה"ת

לעיל פ' בהעלותך ל, ד.

85 שירוד ע"פ מדותיו

"כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן, זקן אהרן, שירוד על פי מדותיו".
הטקסט מפרש את "מדותיו" כמדותיו של ה'.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב'

כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל־הַזָּקֵן וְזָקֵן אַהֲרֹן שִׁירֵד עַל־פִּי מְדוּתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon
the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the
;collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

86 סדי"ה אני ישנה

בסוף המאמר "אני ישנה ולבי ער" מוסבר "פתחי לי כחודה של מחט": כל
מה שאדם יכול לפתוח, מחכמה ולמטה, הוא כחודה של מחט לעומת אור
אין סוף הסוכב כל עלמין; ויואני אפתח לך כפתחו של אולם" היא
אתערותא דלעילא הגבוהה, שלמעלה מהשתלשלות, המעוררת את תשוקת
הלב.

הערת קה"ת

77 הבא לטהר מסייעין לו

ריש לקיש: "הבא ליטמא — פותחין לו; הבא ליטהר — מסייעין לו". בטקסט
נוסף "הרבה".

Shabbat 104a:5 שבת ק"ד א:ה'

ה"ו — זֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. ז"ח ט"י כ"ל — וְאִם אָתָּה עוֹשֶׂה
כֵּן, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זֶן אוֹתָךְ, וְחֵן אוֹתָךְ, וּמַטִּיב לָךְ, וְנוֹתֵן לָךְ יְרוּשָׁה,
וְקוֹשֵׁר לָךְ כְּתָר לְעוֹלָם הַבָּא. מ"ם פְּתוּחָה, מ"ם סְתוּמָה — מְאֻמָּר פְּתוּחַ,
מְאֻמָּר סְתוּם. נו"ן כְּפֻפָּה, נו"ן פְּשוּטָה — נְאֻמָּן כְּפֻפָּה, נְאֻמָּן פְּשוּטָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת קד, א. ושי"ג.

78 ישראל אשר בך אתפאר

"עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר". הטקסט מפרש זאת על ישראל
שלמעלה, המדות העליונות.

Isaiah 49:3 ישעיהו מ"ט:ג'

וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בְּךָ אֶתְפָּאֵר:

And He said unto me: 'Thou art My servant, Israel, in whom
'I will be glorified

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י מט, ג.

79 כי שרית עם אלקים

"לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלקים ועם אנשים
ותוכל".

Genesis 32:29 בראשית ל"ב:כ"ט

וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׁמִי כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁרִיתָ עִם־אֱלֹקִים
וְעִם־אֲנָשִׁים וְתוּכַל:

And he said: 'Thy name shall be called no more Jacob, but
Israel; for thou hast striven with G-d and with men, and hast
'prevailed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לב, כט.

80 כחתן יכהן פאר

"כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה". הטקסט משתמש בפאר של החתן
כדי לתאר את הכבוד הנמשך מלמעלה.

Isaiah 61:10 ישעיהו ס"א:י'

שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּה' תִּגַּל נִפְשִׁי בְּאַלְקֵי כִּי הִלְבִּישָׁנִי בְּגָדֵי־יִשְׁע מַעִיל צְדָקָה
יַעֲטֵנִי כְּחַתָּן יִכְהֶן פָּאֵר וְכַכְּלָה תַּעֲדָה כְּלִיָּה:

I will greatly rejoice in the L-RD, My soul shall be joyful in
my G-d; For He hath clothed me with the garments of salva-
tion, He hath covered me with the robe of victory, As a bride-
groom putteth on a priestly diadem, And as a bride adorneth
herself with her jewels

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י סא, י.

81 לך ה' הגדולה והגבורה

ברכת דוד: "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת". הטקסט מונה מדות

לקמן לה, א.

87 אני ישנה

"אני ישנה ולבי ער, קול דודי דופק: פתחי לי". הטקסט מפנה למאמר על פסוק זה.

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה:ב'

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קנצותי רסיסי לילה:

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh: 'Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled; For my head is filled with dew, My locks with the drops of the night.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88 בדיה כי תצא

שם מוסבר שלנשמה שתי בחינות: אחת המתלבשת בגוף ואחת העומדת למעלה ממנו כמקיף, המזל שלה. הבחינה העליונה נקראת "יפת תואר", שכן שורשה הוא "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת", ותפארת היא יופי, כפי שנאמר "הנך יפה"; הנשמה שבגוף, "האשה יפת תואר", מקבלת ממנה.

הערת קה"ת

לעיל פ' תצא לו, א.

89 ורחל היתה יפית ויפת מראה

"ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה".

Genesis 29:17 בראשית כ"ט:יז

ועיני לא רכות ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה:

And Leah's eyes were weak; but Rachel was of beautiful form and fair to look upon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

90 בדיה אם לא תדעי לך

המאמר "אם לא תדעי לך היפה בנשים" מסביר "יפת תואר" כצורת האיברים ביחסיהם הנכונים, ו"יפת מראה" כזוהר הפנים; רחל היא כנסת ישראל.

הערת קה"ת

תו"א כג, ב.

91 אם לא תדעי לך

"אם לא תדעי לך היפה בנשים, צאי לך בעקבי הצאן". הטקסט מפנה למאמר על פסוק זה, המסביר את יופייה של רחל.

Song of Songs 1:8 שיר השירים א:ח'

אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיתיך על משקנות הרעים:

If thou know not, O thou fairest among women, Go thy way forth by the footsteps of the flock And feed thy kids, beside the shepherds'tents

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

92 בדיה כה תברכו

שם מוסבר ש"יאר ה' פניו אליך" הוא המענה מלמעלה להתעוררותו של האדם: כשהוא משתוקק שאור אין סוף יתגלה למטה כפי שהוא למעלה, נמשכת אליו הארת הפנים — חכמה, כמאמר "חכמת אדם תאיר פניו" — וגילוי זה הוא בתורה.

הערת קה"ת

לעיל פ' נשא כו, ד.

93 יאר ה' פניו אליך

ברכת כהנים: "יאר ה' פניו אליך ויחנך".

Numbers 6:25 במדבר ו:כ"ה

יאר Havayah פניו אליך ויחנך:

The L-RD make His face to shine upon thee, and be gracious unto thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

94 ובביאור ע"פ אלה מסעי

בביאור על "אלה מסעיי" שבלקוטי תורה, מסעי, מוסבר "תתן אמת ליעקב" כך: יעקב הוא ז"א, שבו מתגלה האמת כאשר נמשכות לתוכו שלוש עשרה מדות הרהמים; משם נמשכת לישראל הארת הפנים העליונה.

הערת קה"ת

לעיל פ' מסעי.

95 אלה מסעי

"אלה מסעי בני ישראל". הטקסט מפנה לביאור על פסוק זה.

Numbers 33:1 במדבר ל"ג:א'

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן:

These are the stages of the children of Israel, by which they went forth out of the land of Egypt by their hosts under the hand of Moses and Aaron

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

96 תתן אמת ליעקב

"תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם".

Micah 7:20 מיכה ז:כ'

תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם:

Thou wilt show faithfulness to Jacob, mercy to Abraham, As Thou hast sworn unto our fathers from the days of old

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

97 ועמ"ש ע"פ מה יפית ומה נעמת

ההערה מפנה לאור התורה לדיון ב"מה יפית ומה נעמת".

הערת קה"ת

אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תריג. וראה אגה"ק סי' יח.

98 מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים

"מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים". הטקסט מונה פסוק זה בין המקומות העוסקים ביופי הנמשך מלמעלה.

Song of Songs 7:7 שיר השירים ז:ז'

מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים:

How fair and how pleasant art thou, O love, for delights

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

99 בביאור ע"פ יונתי

בביאור הנוסף על "יונתי בחגי הסלע" מוסבר ש"ומראך נאווה" הן המצוות: הנוי והיופי הם תפארת, הנעשית כתר למדרגה שמתחתיה. כשאדם נותן את עצמו תחילה "בכל מאדך" בתשובה, מעשיו הטובים מאירים, ונמשך כתר לנוקבא ממדרגה גבוהה מן הרגיל.

הערת קה"ת

לקמן כ, ד.

100 ומראך נאווה

”יונתי בחגוי הסלע... השמיעני את קולך, כי קולך ערב ומראך נאווה.”

Song of Songs 2:14 שיר השירים ב':יד

יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את־מראיך השמיעני את־
קולך כִּי־קולך ערב ומראיך נאווה:

O my dove, that art in the clefts of the rock, in the covert of
the cliff, Let me see thy countenance, let me hear thy voice;
'For sweet is thy voice, and thy countenance is comely

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

101 עיניך יונים

”הנך יפה רעייתי, הנך יפה, עיניך יונים”. בהערת קה"ת מובא כאן פסוק זה.

Song of Songs 4:1 שיר השירים ד':א

הנך יפה רעייתי הנך יפה עיניך יונים מפעד לצמחתך שערה כעדר העזים
שגלשו מחר גלעד:

Behold, thou art fair, my love; behold, thou art fair; Thine
eyes are as doves behind thy veil; Thy hair is as a flock of
goats, that trail down from mount Gilead

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ד, א.

102 והנה מ"ש עיניך יונים הוא עד"מ

הנוסח ההוא ארוך יותר כאן: סיום הפסוק "עיניך יונים" בא להסביר מדוע
פניו שלמעלה מאירים בזכות פניה של כנסת ישראל שלמטה, אף שאין
השוואה בין נברא לבורא — "והוא מובן דרך משל".

הערת קה"ת

בסה"מ תקס"ד ע' קלו הוא באריכות יותר: "וזהו שמסיים עיניך יונים, פ"י
בא ליתן טעם על סיבת ההשתל' דהארת פנים עליונים מפני הארת פנים
תחתונים דכנס"י אע"פ שאין ערוך כלל בין נברא לבורא כו', לפי שענין
יונים, וביאור ענין זה יובן עד"מ".

103 עד"מ כמו זוג יונים

שם מוסבר ש"עיניך יונים" הן זוג יונים המסתכלים תמיד זה בזה ומתענגים;
כך גם קשר האהבה צריך להיות חזק כל כך, שענינו ולבו של האדם יהיו
תמיד "צופים בזיו יקרת מלך".

הערת קה"ת

ראה גם תו"א מז, ג.

104 הקב"ה נמשל לחתן

הערת קה"ת מפנה Taanit 26b למילים האלה.

Taanit 26b תענית כ"ו ב

הערת קה"ת

תענית כו, ב.

105 וכמו יונים שמסתכלים . . שאין עוד מלבדו

הקטע מצוטט באור התורה, ושם מובא גם דבר בשם אדמו"ר האמצעי;
ההערה אינה מפרטת מהו.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת שה"ש כרך א ע' שלו. וראה שם מה שכתב בשם כ"ק אדה"א.

106 אין עוד מלבדו

”הראית לדעת כי ה' הוא האלקים, אין עוד מלבדו”.

Deuteronomy 4:35 דברים ד':ל"ה

אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו:

Unto thee it was shown, that thou mightiest know that the
L-RD, He is G-d; there is none else beside Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

107 לאסתכלא ביקרא דמלכא

התניא מדבר שם על שמחת הלב כאשר עיני החכמים, שבמחשבה, "צופים
בזיו יקרת מלך" ובהדרת גדולתו, שאין לה קץ.

הערת קה"ת

עסש"ב (רפ"ט). ובזח"א (לח, ב. קצט, א). [כ].

108 לאסתכלא ביקרא דמלכא

בתיאור הזוהר את ההיכלות של גן עדן, הנשמות המתלבשות שם "מביטות
בכבוד אדונן", ונשמות הגרים "מביטות בכבוד העליון".

Zohar, Bereshit 51:6-54:17 ספר הזוהר, בראשית נ"א-ו-נ"ד:י"ז

109 לאסתכלא ביקרא דמלכא

על "וסור מרע בינה" אומר הזוהר, שעל ידי כך זוכים להשגת בינה, "לדעת
ולהביט בכבודו של המלך העליון".

Zohar, Miketz 8:127-9:138 ספר הזוהר, מקץ ח':קכ"ז-ט':קל"ח

And then He gave a warning to man, as we read further:
"And unto man he said: Behold, the fear of the L-rd, that is
wisdom; and to depart from evil is understanding" (Ibid. 28,
28), since wisdom is the means to attain to the fear of the
Holy One, and understanding is the power by which to sepa-
rate and keep away the refuse, and thus attain to a knowl-
'edge of and an insight into the glory of the Most High King

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסקה 11

110 כי עין בעין יראו

”קול צופיך נשאו קול, יחדיו ירננו, כי עין בעין יראו בשוב ה' לציון”.

Isaiah 52:8 ישעיהו נ"ב:ח'

קול צפִיךָ נִשְׂאוּ קוֹל יַחְדּוֹ יִרְנְנוּ כִּי עֵין בְּעֵין יֵרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן:

Hark, thy watchmen! they lift up the voice, Together do they
sing; For they shall see, eye to eye, The L-RD returning to
Zion

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נב, ח.

111 כדרך שבא לראות

מי שעיוור בעין אחת פטור מן הראייה בבית המקדש, "כדרך שבא לראות
כך בא להיראות": בשתי עיניים.

Chagigah 4b:5 חגיגה ד' ב:ה'

רבי יוחנן בן דהבאי אומר משום רבי יהודה: סומא פִּאֲחַת מְעִינֵיו פֶּטוּר
מִן הָרְאִיָּה, שְׁנַאֲמַר: "יִרְאָה" "יִרְאָה", כְּדֶרֶךְ שֶׁבֶא לְרֹאאוֹת כֶּה בֶּא
לְרֹאאוֹת. מֶה בֶּא לְרֹאאוֹת — בְּשֵׁתִי עֵינָיו, אִף לְרֹאאוֹת — בְּשֵׁתִי עֵינָיו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

הגיגה ד, ב.

112 עין ה' אל יראיו

"הנה עין ה' אל יראיו, למיחלים לחסדו".

Psalms 33:18 תהילים ל"ג:יח

הנה עין ה' אלי־ראיו למיחלים לחסדו:

Behold, the eye of the L-RD is toward them that fear Him,
;Toward them that wait for His mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים לג, יח.

113 להציל ממות נפשם

"להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב". הטקסט מסביר את שני חלקי הפסוק.

Psalms 33:19 תהילים ל"ג:יט

להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב:

To deliver their soul from death, And to keep them alive in
.famine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

114 רגלי יורדות מות

"רגליה יורדות מות, צעדיה יתמכו פלך". הטקסט מחיל זאת על ירידת החיות אל הקליפות.

Proverbs 5:5 משלי ה:ה

רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו:

Her feet go down to death; Her steps take hold on the
;nether-world

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי ה, ה.

115 ראה נתתי לפניך היום את החיים

"ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת המוות ואת הרע".

Deuteronomy 30:15 דברים ל:טו

ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הרע ואת המוות ואת הרע:

See, I have set before thee this day life and good, and death
,and evil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ל, טו.

116 ובחרת בחיים

"נתתי לפניך את החיים ואת המוות, את הברכה ואת הקללה, ובחרת בחיים".

Deuteronomy 30:19 דברים ל:יט

העדתי ככם היום את החיים ואת הרע ואת המוות ואת הרע:
הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך:I call heaven and earth to witness against you this day, that I
have set before thee life and death, the blessing and the
curse; therefore choose life, that thou mayest live, thou and
;thy seed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ל, יט.

117 רחצתי את רגלי

"פשטתי את כותנתי, איככה אלבשנה? רחצתי את רגליי, איככה אטנפם?"

Song of Songs 5:3 שיר השירים ה:ג

פשטתי את־כותנתי איככה אלבשנה רחצתי את־רגליי איככה אטנפם:

I have put off my coat; How shall I put it on? I have washed
?my feet; How shall I defile them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ה, ג.

118 והארץ הדום רגלי

"השמים הם כסאי, והארץ היא הדום רגליי". הטקסט מפנה שוב לדיונו בפסוק זה.

Isaiah 66:1 ישעיהו ס"ו:א

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגליי אי־זה בית אשר תבנו־לי
ואי־זה מקום מגוֹחתי:Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth
is My footstool; where is the house that ye may build unto
?Me? And where is the place that may be My resting-place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

119 ולהחיותם ברעב

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תילים (לג, יט), שם איי ולחיותם בלא ה'. [כ]. כ"ה בכ"מ בדא"ח.

120 כי לא על הלחם לבדו

"כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, אלא על כל היוצא מפי ה' יחיה האדם".

Deuteronomy 8:3 דברים ח:ג

ויצננה וירעבה ויאכלה את־המֶן אשר לא־ידעת ולא ידעו אבותיך למען
הודיעך כי לא על־הלחם לבדו יחיה האדם כי על־כל־מוצא פיה יחיה
האדם:And He afflicted thee, and suffered thee to hunger, and fed
thee with manna, which thou knewest not, neither did thy fa-
thers know; that He might make thee know that man doth
not live by bread only, but by every thing that proceedeth
out of the mouth of the L-RD doth man live

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ח, ג.

פסוק 12

121 השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך

מן המילה "שמע" לומד רבי שמי שקורא קריאת שמע צריך להשמיע לאוזניו את מה שהוא מוציא מפיו.

Berakhot 13a:28-30 ברכות י"ג א:כ"ח-ל'

ולרבי נמי, הא כתיב "שמע"! ההוא מבכי לקה: השמע לאזניך מה
שאתה מוציא מפיו. ורבנן? סברי לה כמאן דאמר לא השמיע לאזניו —
יצא. ולרבנן נמי הא כתיב "והיו"? ההוא מבכי להו שלא יקרא למפרע.But for Rabbi also it is written "Hear, O Israel" ! He requires
it to establish the rule. Cause thine ear to hear what thou ut-
terest with thy lips. And the Sages ? They agree with him who

127 רעבים גם צמאים

"רעבים גם צמאים, נפשם בהם תתעטף." הטקסט מפרש את ההתעטפות כנגוע לה'.

Psalms 107:5 תהילים ק"ז:ה'

רַעֲבִים גַּם-צִמְאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַשֵּׂף:

Hungry and thirsty, Their soul fainted in them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קז, ה.

128 נפשנו חכתה לה'

"נפשנו חכתה לה', עזרנו ומגיננו הוא."

Psalms 33:20 תהילים ל"ג:כ'

נַפְשֵׁנוּ חִכְתָּהּ לַה' עֲזָרְנוּ וּמַגִּינּוּ הוּא:

Our soul hath waited for the L-RD; He is our help and our shield

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים לג, כ.

129 ויענך וירעיבך ויאכילך

"... אלא על כל מוצא פי ה' יחיה האדם." הטקסט מפרש זאת כהשפעה מלמעלה, ה"יפה" השני.

Deuteronomy 8:3 דברים ח:ג

וַיַּעֲנֶךָ וַיַּרְעִיבֶךָ וַיֹּאכְלֶךָ אֶת־הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצֵא פִּי־ה' יִחְיֶה הָאָדָם:

And He afflicted thee, and suffered thee to hunger, and fed thee with manna, which thou knewest not, neither did thy fathers know; that He might make thee know that man doth not live by bread only, but by every thing that proceedeth out of the mouth of the L-RD doth man live

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ח, ג.

130 כי על כל מוצא

"... אלא על כל מוצא פי ה' יחיה האדם." הטקסט מפרש זאת כהשפעה מלמעלה, ה"יפה" השני.

Deuteronomy 8:3 דברים ח:ג

וַיַּעֲנֶךָ וַיַּרְעִיבֶךָ וַיֹּאכְלֶךָ אֶת־הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצֵא פִּי־ה' יִחְיֶה הָאָדָם:

And He afflicted thee, and suffered thee to hunger, and fed thee with manna, which thou knewest not, neither did thy fathers know; that He might make thee know that man doth not live by bread only, but by every thing that proceedeth out of the mouth of the L-RD doth man live

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ח, ג.

says that if one does not read [the Shema'] audibly, he has still fulfilled his obligation. But for the Sages also it is written "And these words shall be" ! They require it to establish the rule that one must not read [the sentences of the Shema'] out of order

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות יג, א.

122 ודברי אשר שמתי בפִּיךָ

"רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפִּיךָ לא ימוש מפִּיךָ."

Isaiah 59:21 ישעיהו נ"ט:כ"א

וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר־שִׁמַּתִּי בְּפִיךָ לֹא־יִמְשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי יֵרָעָה וּמִפִּי יֵרָעָה אָמַר ה' מִעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

And as for Me, this is My covenant with them, saith the L-RD; My spirit that is upon thee, and My words which I have put in thy mouth, shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy seed, nor out of the mouth of thy seed's seed, saith the L-RD, from henceforth and for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נט, כא.

123 תען לשוני אמרתך

"תען לשוני אמרתך, כי כל מצוותיך צדק."

Psalms 119:172 תהילים קי"ט:קע"ב

תַּעֲן לְשׁוֹנִי אִמְרֹתֶיךָ כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק:

Let my tongue sing of Thy word; For all Thy commandments are righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיט, קעב.

124 סדי"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ

בסוף אותו מאמר מבחינים בין לימוד תורה רגיל לבין "תען לשוני אמרתך": שם דבר ה' עצמו, התורה כפי שהיא למעלה, נמשך אל פיו של הלומד, ככתוב "ואשים דברי בפִּיךָ", והוא רק עונה אחריו; בלימוד רגיל נמשכת רק הארה מן הדיבור העליון. זהו ההבדל בין ה"עצרת" של היום השביעי של פסח לשמיני עצרת.

הערת קה"ת

לעיל סוכות פא, ד.

125 לחיותם ברעב

"להציל את נפשם ממוות ולחיותם ברעב."

Psalms 33:19 תהילים ל"ג:י"ט

לְהַצִּיל מָמוֹת נַפְשָׁם וּלְחַיֹּתָם בְּרָעֵב:

To deliver their soul from death, And to keep them alive in famine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

126 וזהו לחיותם ברעב שהחיות שלהם הוא מבחי"ה הרעב

ההערה מפנה לשם בעניין החיות הנמשכת מן הרעב עצמו.

הערת קה"ת

ראה ס' מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רס. לקו"ש חכ"ט ע' 313 וע' 332 ובהערות לשם מציין "וראה תרי"א ר"פ לך".

131 סדיה ויאכילך את המן

בסוף המאמר "ויאכילך את המן" מבואר פירוש "לא על הלחם לבדו יחיה האדם וגו' כי על כל מוצא פי ה'": האדם חי מתוך התבוננות בכך שהתורה היא היוצאת מפי ה', מאוחדת עמו, בדומה למן — טל מלמעלה שלבש צורה גשמית כדי שאפשר יהיה לאוכלו.

הערת קה"ת

לעיל פי עקב טז, א.

132 ועניתם את נפשותיכם

על יום הכיפורים נאמר: "שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשותיכם."

Leviticus 23:32 ויקרא כ"ג:ל"ב

שַׁבַּת שַׁבְתוֹן הוּא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב מְעָרֵב עַד־עָרֵב תִּשְׁכְּתוּ שַׁבְתְּכֶם:

It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא כג, לב.

133 בד"ה ביום השמיני שלח

במאמר "ביום השמיני שלח את העם" מבואר שביום הכיפורים אין אכילה ושתיה: במשך השנה האדם ניזון ממזון גשמי שנהפך לדם, והנפש מתלבשת בחיצוניות הלב; אך ביום הכיפורים מתגלה הנקודה הפנימית של הלב, שאינה ניזונה ממזון גשמי, "כי על כל מוצא פי ה'".

הערת קה"ת

לעיל שמע"צ פו, ד.

134 ביום השמיני שלח

לאחר חנוכת בית המקדש: "ביום השמיני שילח את העם, והם בירכו את המלך". הטקסט מפנה למאמרו על פסוק זה.

I Kings 8:66 מלכים א ח':ס"ו

בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ לְאַהֲלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבִי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:

On the eighth day he sent the people away, and they blessed the king, and went unto their tents joyful and glad of heart for all the goodness that the L-RD had shown unto David His servant, and to Israel His people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

135 בסה"מ תקס"ד ע' קלח

התעתיק המובא שם בהערה אומר שבימות המשיח חיותם לא תבוא מן המזון, אלא מן הרעב עצמו — מן היותם רעבים וצמאים לאל חי. כך משה חי ארבעים יום בהר בלי לחם, וניזון מן המזון שלמעלה.

הערת קה"ת

"ולאחיותם ברעב פי" לא יהי חיותם ממזון ומאכל כלל בימות המשיח אלא יהי חיותם מן הרעב גופא, כי במה שהיו רעבים וצמאים לאל חי בזאת יהי שפע חיות נפשם, דהיינו ע"ד משה בהר מי יום לחם לא אכל כו' ואעפ"כ הי' גופו חי וקיים ממזוןא דלעילא כו' והענין הוא כמ"ש". רעבים גם צמאים. וראה אוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתקיב.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); Midrash Rabbah -- TE (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Daf Shevui (CC0); Pri Etz Chaim (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/12/](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/12/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק